

Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President. A. S. Burlison, POSTMASTER GENERAL. Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America. K. J. PAULASKAS, Sec'y and Business Mgr. YEARLY SUBSCRIPTION RATES: In the United States ..... \$2.50 To Foreign Countries ..... \$3.00 "SANDARA" 327 E Street, Boston 27, Mass. RAINA 5 CENTAL.

No. 36

So. Boston, Mass., Rugsejo (September) 8 d., 1921 m.

Metai VIII

Melagingos žinios apie Vilnių

LIETUVIAI NESUTIKO SU LENKAIS.

Lietuviai griežtai Pasistatė Prieš Tautų Tarybą

SU LENKAIS NĖRA NIEKO BENDRO.

Lenkai Traukia Kariuomenę LIETUVOS ŽINIOS.

MELAGINGA ZINIA APIE VILNIŲ.

Associaed Press rugsėjo 1 d. paleido iš Genevos sekanciją žinią:

"Lietuvos su Lenkija ginčas už Vilnių šį rytą čia suderintas atstovų abiejų šalių. Jie sutiko, kad būtų dvi Lietuvos, viena, Kauno srities, kuri būtų nepriklausoma, antroji Vilniaus, kurioje lenkai prižiūrės valdymą." Ši žinia yra neteisinga: Lietuva niekad nesutiks, kad ji būtų dalinama į sklypelius. Šią žinią pataipino visi laikraščiai, bet ją atšaukė vos tik kuris kelintas. Lenkų laikraščiai paskelbė ją didžiausiomis raidėmis, gi atšaukimus, kurie talpino, tai mažytėmis raidėmis įspraudė kurį kamptį.

LIETUVIAI NESISKVERBIA Į TAUTŲ LYGĄ

GENEVA, rugs. 2 d. Lietuviai padavė prasymą Tautų Tarybai, kad Lietuva būtų priimta į Tautų Lygą. Lenkijos šalininkai davė hetuviams suprasti, kad Lietuvą tik tada priims Tautų Lygą, jei Lietuva priims Hymans'o pasiūlymą susilieti su Lenkija. Lietuviai pasirodė, kad jie netaip jau labai skverbiasi į Tautų Lygą ir pasakė, kad Hymans'o pasiūlymu jie niekad nepriims. Tada lietuviams buvo padaryti nusileidimai ir nauji pasiūlymai: kad Lietuva padarytų sutartį su Lenkija tokią, kad jei Lenkija turės su kuo karę, tai Lietuvą privalys pasiklausti Tautų Tarybos, ar Lietuva turi eiti pagalbon Lenkijai. Lietuviai atmetė ir šiuos pasiūlymus. Telegrama taip pasergsti: "Regimai Taryba jau pamatė, kad lietuviai yra nusistatę turėti visiškai nepriklausomą valstybę ir nenori turėti jokių ryšių su Lenkija, su kuria, vienok, jie trokšta gventi taikoj."

Lietuviai čia tvirtai reikalavo, kad Lenkija pildytų sutartį, padarytą Suvalkuose spalio 7 d. pereitų metų, pagal kurią sutartį lenkai privalo išeiti iš Vilniaus. Ir lietuviai pareiškė, kad jų keturi ir pusė milijono neturi rasių, nė kalbinių, nė proto žymių vienodų su lenkais, ir kad vien tik trokšta, kad jie būtų palikti ramybėje.

Tautų Taryba dabar vėl stengiasi gražumu sutaiškinti lietuvius su lenkais. Pereitą panedėlį, rugs. 5 d., Tautų Taryba turėjo pradėti gildinti lietuvius su lenkais klausimą.

LENKAI TRAUKIA KARIUOMENĘ.

BERLYNAS. Pranešimu laikraščio "Deutsche Allgemeine", lenkai turi sutraukti 10,000 kariuomenės Silezijos parubėžėje netoli nuo Pless ir Rybnik.

LIETUVOS ŽINIOS.

ROKISKIS. Rugpjūčio 7 d. įvyko Rokiškio valsčiaus Tarybos posėdis. Susidarė du bloku: krikščionių demokratų iš 17 narių ir Valstiečių Sąjungos iš 14 narių. Posėdžio metu kilo ginčai dėl sudarymo Valsčiaus Valdybos ir išrinkimo atstovų į Apskritis Tarybą. Valstiečių sąjungos blokas reikalavo duot jam po vieną balsų valdyboje ir Apskritis Taryboje, tuo būdu sutikdami palikti krikščionių demokratų blokui po 2 vietas Valsc. Vald. Apskr. Taryboje. Krikščionių demokratų blokas, turėdamas 3 balsus daugiau kaip Valst. Sąjungos blokas, nesutiko eiti kompromisan ir sudarė Valsčiaus Valdybą iš savo tarpo — 3 narių ir išrinko į Apskritis Tarybą taip pat 3 atstovus neįsileisdamas nei vieno atstovo iš Valstiečių Sąjungos bloko.

Esant tokiai padėčiai, Valstiečių Sąjungos blokas visai išėjo iš Valsčiaus Tarybos ir, kaip girdėti, bus visai atšauktas visas Valstiečių Sąjungos sąrašas.

JONAVA. Dėl žydo krikščionio. "Lietuvos" 145 numeryje buvo atspausdinta ši korespondencija iš Jonavos.

"Vietos bažnyčioje perieitais metais lapkričio mėn. priėmė katalikų tikėjimą žydas, Pabian Klibanskis, kurs du metu tarnavęs vietos milicijoje. Tas perkrikštąs skundžias, kad jam dažnai tekdavo nukęsti nuo savo buvusių tautybės brolių. Atrodė, lyg Lietuvoje visai nebūtų tikybos ir sąžinės laisvės."

Žydų Reikalų Ministerijos Spaudos Skyrius labai susidomėjo tuo klausimu ir paklausė apie tai Jonavos žydų Bendruomenės Tarybos. Į tai Spaudos Skyrius gavo šį atsakymą:

Kaip atsakymą į Jusų šio mėnesio 6 d. laišką apie Pabianą Klibanskį mes Jums pranešam, kad Pabian Klibanskis čia prieš karą dirbo, kaip stalius, jis buvo vedęs vietos gyventoją žmoną, su kuria turi 4 vaikus. Karui prasidėjus, jis buvo mobilizuotas, kaip atvarginis, o žmona su vaikais 1915 m. buvo ištrepta Rusijon. Pabian Klibanskis, tuomet dar Feive, iš karo sugrįžęs, čia pastojos vietos milicijos tarnybon, gyveno krikščionių šeimynoje, priėmė krikščionių tikybą ir, kaip mes girdėjom, vedė krikščionę.

Tas įvykis pas mus nieko nesuinteresavo. Nebuvo atsitikimo, kad vietos žydai jį būtų norėję kiek įžeisti, nors milicininkų budamas jis, savo elgėsiu įgijo daug priešininkų.

Paskiausiai grįžo iš Rusijos

jo žmona su keturiais vaikais, labai blogoje medžiaginėje padėtyje. Bet Feive Klibanskis jų nepriėmė ir nei žinot nieko nenori. Ir jei jiems žydu Bendruomenės Taryba arba šiaip privatiniai asmenys nebūtų suteikę pašalpos, vargšė šeimyna jau būtų išmirus nuo vargo ir bado. Jo žmona Goldė pasiskundė dabar savo vyrų teisman ir reikalauja, kad jos vyras maitintų vaikus ir teisėtai su ja išsiskirtų.

Del vietos žydu gyventojų santykių su p. Pabianu Klibanskium, tai niekas jo nepersekioja ir jokio blogo iš nieko neišgirsta. Kaip į žydu korektingo elgesio su juo pavyzdį galima but nurodyti tą faktą, kad seniau jis dirbo, kaip stalius pas kalikus, o dabar jis dirba žydu stalių dirbtuvėje. Tegu "Lietuvos" korespondentas parodo nors vieną faktą, kur p. Klibanskis kentė nuo žydu del jo persikrikštijimo."

IŠ VILNIAUS.

Apskričių Seimelių Susivažiavimas.

VILNIUS. Varšavos radio pranešimu, rug. 14 buvo atidarytas Vilniaus krašto apskričių Seimelių susivažiavimas.

—Per Vilnių į Varšavą pervaziavo kontroliuoti Tautų Sąjungos Komisijos nariai: pirmininkas Bergera, majoras Usquaiano, majoras Lasič, gen. Kesn ir jungties karininkai.

—Iš komisijos liko Kaune tik pulk. Tsutsui, kuris šiomis dienomis rengiasi atvažiuoti Vilniun.

—Liepos mėn. 31 d. "Lietuvių tarnaičių šv. Zitos" Dr-ja šv. Mikalojaus salėje suruošė paskaitą. Skaitė kun. Čibiras apie Palangą.

—Einaš Lenkų Vyriausybės Delegato prie gen. Želigovskio pareigas pulk. Tupalskis pranešė Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijai, jog lietuviai puolę lenkus ir kruvinoje kovoje ties Valkininkais esą nukautų. Kontrolės Komisija nuvyko vieton ir sužinojo, jog ties Dėksnių kaimu šaudėsi tarp savęs lenkų kariuoniai, kad lenkai Dėksnių gyventojus ir privertė pasirašyti, jog lietuviai užpuolė kaimą.

Gen. Želigovskis ir pulk. Tupalskis po to gavo važiuoti Varšavon.

—Mieste paskleista šitokis paskelbimas: krašto gynimo Sąjungos "Biura verbunkove" yra šiose vietose: toliau išskaičiuota šešios miesto vietos ir padarytas aiškus biuro adresas. Skelbimas atspausdintas didokomis aiškiosiomis raidėmis.

—"Vilnius" skundžiasi, jog tulse Vilniaus administracijos įstaigose viršininkai ir šiaip tarnautojai pastaurojuo metu ima kalbėti su lietuviais tokiu pat išdidžiumu ir grubijonišku tonu, kokiu kalbėta pernai birželio mėn. Lietuviams patariama tokius ponus tinkamai čia pat pamokinti mandagumo, o ponams primenama, jog paprastai po birželio randas ir liepos mėn. Kam kelti nosis ir rodyti savo neišaukėjimas, kuomet paskiau tenka žemintis?

—Polskie Stronictwo Demokratyczne" įteikė generolui Želigovskiui memorialą, kuris baigiasi šitaip: "Vienintelis kelias apsaugoti lenkų tautos ir vidurinės Lietuvos gyventojų reikalus, tai skubotas generolo Želigovskio nusprendimas padėties, kuris turėtų pasireikšti Vilniaus kantono sudaryme.

"Atsižvelgiant į tai reikėtų: 1. sureformuoti kariuomenę, į ją sutraukus visus vidurinės Lietuvos kariškius; 2) sudaryti valdžią iš vietos gyventojų, dalyvaujant gudams ir žydams; 3) pareikšti aiškią politikos atmainą, kuri remtų teisių lygybę; 4) pagreitinti žemės reformos įvedimą; 5. teisių skelbimo keliu praplatinti darbininkų minios apgynimą; 6) sujungti Želigovskio žinion visus vidurinės Lietuvos plotus; 7. pravesti rinkimus į seimą, kuris turi būti suauktas spalio 9 d. ir 8. su lenkų valdžia susitarus, sumažinti lenkų valdžios delegato teises politikos srityj. (Kurjer Polski).

—Liepos 30 d. atėjo pakviesta į pasilinksminimą karininkų klube akademikų grupė. Pulkininkas Dziakiewicz įsakė tuojau jus išprašyti, kadangi būvė "netinkamoje rubuose" (be frakų). Pranešus šeiminiukui, kad tai akademiškai esą, jis pasakė, akademiškai nėra karininkams draugystė.

"Dzwon Litwy". —Nepersenai nežinomas esmuo, karo mundire, šv. Jurgio g. ir Katedros aikštės kampe, perkirto vežėjui galvą kardu. Nors susirinko didelė minia ir atvyko keletas milicininkų, piktadario negalima buvo sumti, kuris "ričeringai" pasišalinęs iš to atsitikimo vietos.

—Disnos, Braslavo ir Dunilovičių apskrityse jaučiama druskos stoka. Pilkos druskos pudas atsieina 1,800-3,000 markių. "Dz. L."

—Rugpjūčio 23 d. Apygardos Teismas Vilniuje nagrinės "Glos Litwy" redakcijos Komiteto narių: Andriaus Rodomanskio ir Viktoro Biržiškio bylą. Teismui sulgy baudžiamo Kodekso str. 128, 129 ir 534 už išspausdinimą tame laikraštj trijų straipsnių 1921 m. spalio ir lapkričio mėn. Giñs p. Tadeuė Vroblevski.

—"Dzwon Litwy" apie religijos tarnavimą politiškai aprašinėja neseniai įvykusi faktą, Vilniuje, religijos procesijos surengimą iš šv. Kazimiero bažnyčios į karo lauko aikštę neva tai 4 didvyrių mirties sukautuvių šventėje nuo bolševikų žuvusių didvyrių vietą pašventinti. "Gazeta Wileska" pranešimu, Jezuitų rektoris tėvas Sobas pasakysias nužudytųjų atminčiai prakalbą. Tas pat laikraštis ir paminėjo nužudytųjų pavardes, pabrėždamas, kad Vilniaus visuomenė niekuomet nepamiršianti savo didvyrių.

Pasirodo, kad tie didvyriai buvo Vasili Naumenko, rusas, nieko bendro su lenkų įdėjomis Vilniuje neturėjęs, kitas Zigmąs Sienkevič, visuomenei nežinomas, o kiti du Boleslovas Vilimovič, prieš karą buvo lenkų vengiamas, kadangi turėjęs artimų santykių su valdininkais Guber-

natorio Kanceliarijos, ir Adolf Jachimovič, atvykęs lenkų kariuoniu 1919 m. Vilniun, bet peireitais metais su lenkų kariuomene neišėjęs, o pasiūkęs vietoj. Zakreto ir Saltaniškių gyventojams pastarųjų dviejų didvyrių gerai žinomas yra "nepaprastos piliečių ir moralinės dorybės." Prieš pat karą B. Vilimovič ne teisėtai pašalinęs savo žmoną su vaikais iš namų, kurie badą kentė ir šalo, o jis, turėdamas namus ir išteklius apsigyveno su ruse, vėliau priėmė ir Adolfą Jachimovičių. Mirus didvyriams, rusė pasiskelbė B. Vilimovičiaus dukte esanti, o Jachimovičiaus žmona. Tą klaidą turėjus atitaisyti Vilimovičiaus žmona. Nežiūrint to jezuitų tėvai panorėję gyventojus suklaidinti. Tik, kai jau visas buvo procesioj suruošta ir minia su vėliavomis stovėjo, buvo pranešta, kad procesijos nebusi, nes vyskupas neleids. Tačiau organizatoriai išleidė minią su procesija į Karo lauko aikštę, o tėvas Sebaš privatiniai paskui į ją nuvykęs. ("Lietuva"). "Dz. L."

IŠ LIETUVOS LAIKRAŠČIŲ.

VASINGTONAS, VIII, 24 d. (Liet. Inf. Biuras). "Lietuvos Balsas" savo 46 num. viename straipsnyje tarp kit-ko taip kreipiasi į tuos Amerikos lietuvius, kurie buvo nuvažiavę Lietuvon, bet ten jiems nepatikę ir jie vėl grįžo Amerikon: "Gerbiamieji! Jus atvažiavote į Lietuvą, pamiršę skirtumą tarp Lietuvos ir Amerikos gyvenimo, arba to skirtumo nežinodami, negalėjote prisitaikinti prie Lietuvos ekonominio gyvenimo kėlimo, neturėjote išvermės kelti jos kultūrą ir, sugrįžę į Ameriką, platinote ten raštu ir žodžiu Lietuvai niekinančias žinias. Nedarykite taip, nebaidykite tų, kurie pakankamai turi įjėgų prisitaikinti prie Lietuvos gyvenimo aplinkybių: jau yra tokių Amerikos lietuvių."

Liet. Inf. Biuras.

L. G. D.

Gerb. Dr. A. L. Graičiunas, Chicago, Ill.

Laiškanešys atneša nuo Tamstos laišką, kuriame pabrėžiat apie keletą senesnių veikėjų užmiršimą.

Sutinku su Tamstos nuomone, kad šandie tie seniaus buvę energingi veikėjai nesimato šios dienos visokių reikalų sukuryje. Užima jų vietas nauji, jaunesni veikėjai ir iš to sau neblogą naudą turi. Seni veikėjai dirbo idėjos dėlei, naujieji-gi dirba pelno dėlei ir pastarieiems neblogai sekasi bent kur įsiskverbti, nes nujaucia gerą pasipelnymą. Jau pastarame laike mažai beliko idėjos darbininkų, visi kas ką veikia rupinasi, kad būtų iš to pelnas kodidžiausias. Na ir sekasi jiems: Organizacijose išivarė algas augštesnes, negu jų darbas vertas, Bendrovėse taipgi augštas algas ir visoki "komisijnai," jau nevieną veikėją pastatė į gerą stovį. Šios gadyinės veikėjai: kalbėtojai, organizatoriai, aukų rinkėjai, be išėmimo,

visi pralabo. Kiti jau Lietuvoje šiltose guštelėse ramiai, be mažiausio rūpestio sėdį. Atstatymo Bendrovės išėjo ant naudos trejetai asmenų, iš Prekybos Bendrovės ir-gi tik keli naudojasi. Iš Lietuvos, kokis tik buvo atvykęs aukų rinkti, kiekvienas sugrįžo į Lietuvą turtingas, prisipirko namų, užsidėjo bankas ir t. t.

Taigi brangusis Tamstele, idėjai šandie niekas nedirba, bet visi gauda vien tik grašius. Nedorybė ir sugedimas pirmoje pradžioje atgimimo tėvynės pasirodė pilnoje savo veikmėje. Gaila ir graudu darosi į tai viską stebėtis, bet ką galima padaryti. Jau tai tokia epidemija užklupo mūsų jaunutėlę ir silpnutę tautą. Reikia iš visų pajiegy dėti darbo ir stengtis gydyti.

Kas link-gi mūsų senų veikėjų, tai galima su tyra sąžine prisipažinti, kad dirbame ką mokėjome ir kiek galėjome. Ar buvo iš mūsų triuso kiek naudos, tai ne mums patieims apie tai spręsti. Vienas dalykas, tai tas, kad bedirbant visuomeninį darbą, išėjome iš to veikimo nesuistepe ir nei jokis visuomenės grašys neprilypo prie mūsų. Užtatgi jaučiames begalo laimingi.

Ačiu už atmintį. Su gilia pagarba J. T.— SENI VEIKĖJAI:

Klausyk, kas čia? girdžiu balsą Trimito: Tratatata, tratata, tratata, tratata-a-a-a

Ar girdit trimito balsą — tai mes šaukia Močiutei - Lietuvai. Priešas vyliungiat nepatyrusius mūsų jaunuolius diplomatus įvyliujo varžon! Patiko nauja nelaimė Močiutei - Lietuvai! Lietuva paverpta naujon vergijon! Per prašepaną. Gana. Vyrai užimkim jaunuolių vietas.

Šalin klerikalai, šalin polska wiara, šalin klapčiukai, šalin visi tie, kurie išdrįso savo motiną atiduoti lenkų vergijon. — Lauk juos! iš tarp mūsų.

Patogesnės progos niekad daugiaus nesulauksime, jei šios progos neišnaudosime.

Nors priešas mūsų paviršutiniai rodo ik pergalėjo, bet jis pats daugiaus išsigando, negu kada nors. Dvasia jo silpna ir baili, mes patyrę ir su išverme, todėl galų galais visi šansai pergalėjimo mūsų puse! Tik skubiai, tik sutartinai — išvien visi į darbą.

Daugiaus nei ant nago juodimo nenusileiskim patol-pakol galutinai pergalė nebus mūsų pusėje.

Kas norit prisidėti Močiutei-Lietuvai sykj ant visados paliuosuoti iš nelaimės atsišaukite:

Dr. A. L. Graičiunas, 3310 So. Halsted St., Chicago, Ill.

DELEI ŠAUKIMO NAUJO SEIMO.

Waterburio socialistai sumanė šaukti naują seimą dėlei nuoseklesnio veikimo Lietuvos valstybės reikaluose, veikimo prieš klerikalus ir dar kituose visuomeniškuose klausimuose.

Juk atmename Philadelphiajos ir Brooklyno seimus, kur vietoje susitarimo bendrai dirbti, buvo tiktai peštynės per visus po- (Taša ant 5 pusl.).

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

- Prie 7 kp., So. Boston, Mass.:
Jonas Žilius,
Jokubas Varaitis,
Petras Navickas,
Kastantas Rakauskas.
- Prie 16 kp., Worcester, Mass.:
V. S. Jokubynas,
Patras Šiškevičius,
Domininkas Mažeika,
Justinas Peleckas.
- Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.:
Juožas Kinčius,
Florijonas Radžiauskas,
Julius A. Spakauskas,
Karalis Stravinskis.
- Prie 43 kp., Pittsburgh, Pa.:
Juožas Gembotas,
Jonas Štelmokas.
- Prie 49 kp., Lowell, Mass.:
J. Šiuksteris,
Mykolas Šialukas.
- Prie 72 kp., Los Angeles, Cal.:
V. Šalkauskas.
- Pavienis A. Gurkdaunis, Sabatus, Me.

PASISKUBINKITE.

Pereitos sąvaitės pabaigoje visoms kuopoms likos išsiuntinėtos nominacijos blankos. Kuopų viršininkai, gavę blankas tuo šaukite susirinkimus, ir nominuokite tinkamas ypatus į C. V. nevilkindami laiko, blankas tuo gražinkite centran. Blankos centran turi būti sugrąžintos ne vėliau, kaip iki rugsėjo 30 d., kurios kuopos neprisiūsite iki paskirto laiko, tai tu nominacija nebus priskaitoma. Taipgi visi sandariečiai lankykitės į šio mėnesio susirinkimus ir tegul nelieka nė vieno, kuris neimtų dalyvumo balsavime Centro Valdybos. Taipgi visi, gerbiamieji sandariečiai, pasistengkite iki Seimo užsimokėti pilnai narines mokesčius. Taipgi visi, kaip vienas, pasibriežkite sau kaip užduotį, kad per šį mėnesį prirašyt prie Sandaros nors po vieną savo draugą, tokiu būdu iki Seimo sandariečių eiles padvigubysime. Tolesniai turiu pastebėti, kad jeigu kuriai kuopai siunčiamos blankos žutų ir jų negautų, tai malonėkite pranešti Centran, o blankos tuo bus prisiūtos.

K. J. PAULASKAS,
"Sandaros" Sekr.-Adm.

AR RIMTAS DARBAS?

Kuomet A. L. T. Sandaros finansiniai reikalai negeriausiai stovi, kuomet progresyvė visuomenė tariasi subendrinti spēkas prieš klerikalus, kurie nejuokais yra įsitikinę Lietuvą pilnove kontrolėje valdyti, tai begalo yra svarbu, kad pas sandariečius būtų stipri vienybė, kad Sandaros stovį pagerinti, taip ir Lietuvos laisvę nuo jezuitų apginti. Bet, dėja, kaip tik tokiam svarbiam momente mūsų organe "Sandaroje" draugas P. Jaras pradėjo diskredituoti buvusius gana darbščius Sandaros veikėjus. "Sandaros" No. 27-tam, A. L. T. Sand. Reikalų skyriuje drg. Jaras savo straipsnyje po antgalviu: "Bepartyviai ir sandariečiai," a part kitko, sako: "Tiesa, prie Sand. buvo prisiplakę ir beveik ją užvaldę gana nerimtas elementas." Jeigu draugas J. Jaras susirūpinęs Sandaros reikalais ir gelžia sandariečiams stiprios vienybės, tai turi žinoti, kad nevisi sandariečiai taip žiuri į tą "buvusį prisiplakusį ir gana nerimtą elementą," kaip kad draug. Jaras. Jei ne didžiama, tai bent pusė sandariečių sutiko su "gana nerimtu elementu" taktika" ir po šiaidienai juos gerbia. Kadangi draug. Jaras pasigėdino vien tik pasakymu: "prisiplakęs gana nerimtas ele-

mentas," todėl ir draugui Jariui prisimjisi be išvadžiojimų, ar tik nebus delto draug. Jariui gana nerimti elementai, kad netupėjo prieš sen-tautininkus, kurie susispietę prie "Vienybės Liet." norėjo sandariečius vadovauti? Kuomet Daugkintis per "Sandarą" prikišo N. Norkui dolerių gaudymą, tai, rodos, nieko įstabaus, kad tuomi K. Norkus kiek ir įsiziėdė ir atraišė laišką, kuris tilpo "Sand." No. 32. Nors laiškas švelnioje formoje buvo rašytas, tik kiek gal ir bereikalingai liečiantis "Sandaros" Redaktorių, ir delto Red. padarė švelnioje formoje pastabą ir, rodos, dalykas turėjo būti užbaigtas. Bet ne: "Sand." No. 34-tam draug. Jaras prikišo prie K. Norkaus ir jo laišką, ir be jokio mandagumo užpuolė tą žmogų, tarsi dižiausiai prasikaltėję. Drg. Jaras tarsi tik ir laukė progos, kad kaip nors prie K. N. prisikabinus. Kame tas K. Norkaus prasižengimas? Draug. Jaras atranda tame:

1) Kad Norkus nepasiklausęs sandariečių sutikimo, siuntinėjo jiems "Liet. Ukininką" del platinimo. Jeigu bešališkai žiūrėti į tai, tai lengva suprasti, kad Norkus nebologais norais tą darė — nepasiklausęs sutikimo. Bet kaip idėjos draugas, artimiausią Sand. idėjoms Lietuvos laikraštį siuntinėdamas nematė reikalo ir laiko gaisinti — klausinėti sutikimo, ar nesutikimo. Taipgi Norkus jokių įsakymų nedavė, kad platintojai turi jam pagražinti už visus prisiūstus egz. pinigus, arba neišparduotus egz. gražinti jam, ar kitai įstaigai del patikrinimo, kad neišparduoti. Draug. Jaras sako: "Neparduodamas nė jokių išlygų." Reiškia, jokios atsakomybės platintojams neuždėjo, tik kad LOSKA už išparduotus egz. gražinti Norkui pinigus. Bet draugas Jaras Norkų pasiskubino apkrikštyti nachališku. Jeigu jau už šitokius dalykus žmogų įtarti nachališku ir dar organe tos organizacijos, kuriai tas žmogus yra pasidarbavęs, jei ne daugiau, tai ir nemažiau už dartinčius prie Sandaros vairo stovinčius žmones, ir kurio dar ir po šiai dienai kartais, matosi, telpa "Sandaroje" straipsniai, tai jau tokį užpuolimą negalima sakytį rimtu darbu.

2). Draug. Jaras Norkaus prasižengimą atranda tame, kad Norkus nieko neveikia, kaip A. L. T. S. įgaliotinis. Bet, kaip matyti, ir draug. Jaras nežino, kokiams reikalams Norkus įgaliotas ir ar įgaliotas. Bet kuomet draug. Jaras Norkų spiria Sandarą Lietuvoje platinti, tai turbūt įgaliotas, ir įgaliotas "Sandarą" Lietuvoje platinti. Kuomet Daugkintis per "Sand." rašė apie įgaliotinį K. Norkų, tai įgaliotinis buvo padėtas svetimženkluose, kas reiškia, kad Norkus neįgaliotas, ir draug. Jaras kritikuodamas Norkų užreiskia, kad "gana teisinga Daugkenčio pastaba," reiškia, patvirtino, kad Norkus neįgaliotas. O bet drg. Jaras tam pačiam straipsnyje rašo: įgaliotinis Norkus, be svetimženklų įgaliotinis, ką reiškia, kad Norkus įgaliotas. Kaip suprasti ta marmalienę?

Bet per organą tas viskas pereina ramiai! J. Pėža.

REDAKCIJOS PASARGA.

Tiesa, nereikėjo talpinti nė Daugkenčio, nė Jaro, nė Pėžos erzinančių raštų. Ir būtų jie netilpę, jei būtų "paprastų" žmonių rašyti. Bet Daugkintis buvęs Centro narys, Jaras — vice-pirmininkas, Pėža — organizatorius. Netalpiši jų raštų, bus

da daugiau blėdies, nė kaip patalpinus... Ir K. Norkų juk tuomi teko užrūstinti, kad Redakcija neapsiėmė talpinti jo erzinančio rašto. Nuo jo buvo pareikalauta, kad jis pasirašytų savo tikruoju vardu ir tuo atimtu atsakomybę nuo Redakcijos ir nuo pačios A. L. T. Sandaros. Jis neapsiėmė pasirašyti, straipsnis netilpo, rezultatas — piktumas vieno N. Norkaus. Jeigu būtų tilpę, būtų galėję kilti pilni maišai piktumų.

Jeigu gerb. sandariečiai nors ištolo matytų, į kokius keblumus yra kartais pastatomas redaktorius, tai nešukautų: "bet per organą tas viskas pereina ramiai!" nes "tas" padaro labai daug neramumo redaktoriui. Kada dalykai taip susideda, kad "eisi per dvarą — gausi mušti, neisi per dvarą — gausi mušti," tada atsieina iš dviejų blogų pasirinkti mažesnis. Ne visada išanksto gali nuspėti, kuris blogas yra mažesnis.

Taigi meldžiame visų A. L. T. Sandaros draugų palengvinti, o ne apsunkinti Redakciją.

CONN. SANDARIEČIŲ IŠVAŽIAVIMAS.

Pas mus, Conn. valstijoje nors jau metai laiko, kaip siaučia bedarbė, bet tarpe lietuvių vis-gi matosi šokis-tokis judėjimas. Štai rugpiučio 21 d., A. L. T. Sandaros, Conn. Apskričių surengė išvažiavimą "Indian Grove", New Haven, Conn. Išvažiavimas pavyko pusėtinai gerai, atsižvelgiant į tokias sunkias gyvenimo aplinkybes. Taipgi reikia paminėti, kad šiame išvažiavime turėjome kelis svečius iš Bostono, butent: "Sandaros" adm. K. J. Paulauską, kuris pasakė trumpą prakalbėlę; M. Vilkauskį, (tai turbūt dar pirma Bostono mergina buvo mūsų išvažiavime), Jokubą Varaitį, kuris sudainavo keletą dainelių, su kurioms padarė labai puikų įspudį į klausytojus; ir V. P. Jankauską. Žodžiu sakant, išvažiavimas pavyko gerai ir beabėjo, kad rengėjams liks pelno. Linksma būtų ir daugiau turėti panašių išvažiavimų, kaip kad sandariečiai surengia.

Buvęs.

SUSIRINKIMAI.

DETROIT, MICH.

Šiuomi pranešu, kad A. L. T. Sandaros 29 kuopos susirinkimas įvyks rugp. 11 d., 1:30 val. po pietų, po num. 5249 Jos Campan ir Frederick Sts.

Gerbiamieji nariai! praleidus vasaros karščius linksmai tyram ore ir gerai atsilsėję, dabar vėl stokime į darbą, tai yra, lankymą, visi į susirinkimus, kalbinkime savo draugus ir drauges, kad jie ir-gi nepasiliktų neprisiėję prie šios garbingos organizacijos, kuri vienintėlė skleidėja tyros demokratijos lietuvių tarpe, tai vienintėlė mūsų Amerikoje organizacija, kuri kovoja su visokiomis tamsybės galybėmis.

Kaip greitai mes ją išauklėsime į milžinišką kuną, taip greitai išnyks iš mūsų tarpo kaip juodi, taip ir raudoni apuokai.

J. Laukonis,
29 kuopos pirmininkas.

NAUGATUCK IR UNION CITY, CONN.

Susirinkimas A. L. T. Sandaros 57 kuopos bus rugp. 11 d., Linden Parke, 2 val. po pietų. Taigi gerbiamieji sandariečiai ir sandarietės, meldžiu visus atsilankyti į minėtą susirinkimą, nes bus daug ko naujo. Ir kaip buvo pereiname "Sandaros" No. rašyta, kad gausim nominacijos blankas, tai turime susirinkti kodaugiausia į susirinkimą ir nominuoti tinkamas ypatus į ateinančių metų Centro Valdybą. Turime taipgi Conn. Ap-

skričio susivažiavimą ir turim išrinkti nors porą atstovų į tą susivažiavimą. Nepamirškite visi atsilankyti ir nors keletą naujų narių atsivesti į šį susirinkimą. Turim ir dar daugiau ne užbaigtų reikalų.

57 kuopos rašt. F. Vilkas.

Amerikiečiai Lietuviai!

Rašo F. ŽIVATKAUSKAS.

(Pabaiga).

Kada pradėta klausinėti, kur ta jo bendrovė yra, tai pasakė, kad jis tikrai nežino, tik jam jo brolis rašė, kad yra tveriamai. Paklausta parodyti, kokius jis turi įgaliojimus nuo tos savo bendrovės? Jokių. Girdi, "aš nenorėjau daryti išlaidų atspausdinti įgaliojimą" ir tam panašiai. Vardo tos bendrovės jis ir tikrai nežino, bet dasiprotėjom, kad, ar nebus tik "Vaisių Bendrovė." Ir beklausinėjant, paaiškėjo, kad tas agentas, buk atstovauja kokią "Atlaso Bendrovę" "Rain Coats", "siutus" pardavinėja ir t. t. Na ir tas susirado sau lengvatikių ir kaip teko girdėti Wilkes Barre, Pa., atidarė "branch office", pardavinėjimui šėru. Ir nėra abejojėnės, kad ras biednų žmonių, katrie pirsks tuos šėrus ir sudės savo sunkiai uždirbtus centus.

Paimkime kitą tokią, Lietuvoje inkorporuotą bendrovę, kurią Dr. Jonas Šliupas atstovavo, tai yra Lietuvos Garliavių Bendrovę. Juk Amerikos lietuviai į šitą bendrovę sudėjo arti šešias dešimtis tukstančių (\$60,000,-000) dolerių. Na, ir paklauskite, kur ir kam tie pinigai yra suvartoti? Ar žino nors vienas iš šitos bendrovės šėrininkų? Aš tikiu, kad nė vienas grynai nieko nežino. Aš pats nors ir arčiau siai prie tos bendrovės stovėjau ir dirbau beveik metus laiko su tos bendrovės agentu, o kad manęs šiaandie kas paklaustų, kaip ten dalykai stovi su ta bendrove, tai aš turiu pasakyti, kad obsoļučiai nieko nežinau.

Ir štai kame mes esame apvilti. Mums tos L. G. B. agentas sakė, kad Lietuvos Gar. Bendrovė jam išvažiavimą į Ameriką, turėjo 6 laivus ant Nemuno. Praeitą rudenį garsino, kad dar 6 naujus laivus nupirko Vokietijoje, tai viso 12 laivų. O dabar pargrįžęs Lietuvon ir teprikaskaito nepilnai 6 (žiurėk "Vienybės" No. 42). Na, tai kur kiti? Mažu del spekuliacijos į markes išmainė? Ir tai reikia paabejoti, ar ir tie 6 yra? Kita — vėla mums garsino, paveikslu rodė, pasakoję ir gyrėsi, kablegramus siuntinėję iš Londono ir talpino laikraščiuose, kad jau rugp. pradžioje, 1920 m. Liet. Gar. Bendrovės laivas atplauks į New Yorką ir net į to laivo krikštynas kvietė. Agentas net jau ir ofiso įjėškojo New Yorke savo laivyno bizniui, ir vedėjo (manager) tam ofisui ir t. t., ir t. t. Potam viskas aptyko, jau laivo atvažiavimą atidėjo iki spalio mėnesio, iki lapkričio mėnesio, jau potam tikrino, kad kovo ar balandžio mėnesiuose, 1921 metų tai tikrai atplauks. Na, ačiu dievams jau ir rugp. mėnuo, o kaip nematyti, taip nematyti. Čia netiek svarbu, kad neišpildė, ką prižadėjo, bet svarbu, kad apgaudinėjo žmones. Mums garsino per kabelius ir paveikslus laivų rodo, o tuo pačiu tarpu tas Liet. Gar. Bendrovės agentas žino, kad to nėra ir nebus, nes privatiškai susirašinėdami su tos bendrovės vedėjais visai ką kitą rašo. Ir dar tuo svarbiausia, kad tie patys žmonės ant kitų tokių bendrovių kalnus vertė, visokiais vagims, kriminalistais, žmogžudžiais vadino ir kalėjimą siulė, o kaip pats pastojų bendrovės agentu, tai nei biskį

negeriau elgiasi ir viskas gerai. Mat visiems doleris yra už viską svarbesnis, ir kada atvažiavo į Ameriką dolerių pasidaryti, tai nėra žiurėta, kokiais budais, kad gauti. Ir dar dabar matom "Vienybės" No. 42 ir kituose laikraščiuose, kad kiti du agentai tos L. G. B. atvažiuoja pasipinigi-gauti. Mat, kaip vienam gerai pasisekė pasidaryti gerai grašio ir niekam jokių atskaitų išduoti nereikėjo, tai kur tau kiti nevažiuos pas tuos Amerikos lietuvius "asilus, durnius, kvailius" ir t. t., ir t. t. O ar neturi tiesą mus taip vadinti? Turi, nes, kaip sakiau, mes davėmės save išnaudoti, sudėdami arti \$60,-000,000 (tiesa, apie keletą tukstančių dolerių nebuvo pilnai sumokėti šėrai) vienam žmogui be jokios kontrolės. Ar žino kas iš mūsų L. G. B. šėrininkų, kiek tikrai už tos bendrovės šėrus pinigų suplaukė? Tikras, kad niekas nežino. Aš pats kruvoje gyvendamas ir kas dien dirbdamas prie tos bendrovės, negaliu tikrai pasakyti, o ką jau apie kitus bekalbėti! Tik žinau, kad agentas su savo "pasišventimu" (iki piet miegoti) "private secretary" padarė neva atskaitą, ir girdėjau, kad sakė, apie \$59,-000,000 vertės yra šėrų parduota, tik keli tukstančiai dolerių dar pilnai nedamokėta — tai viskas, ką aš žinau. Ir mes turime ta atskaita pasigandinti, taip pat, kaip kad parapija turi pasigandinti, kada kunigas su savo gaspadine išduoda iš parapijos vedimo atskaitą. Nors tas L. G. B. agentas siūsdavo perkurti ant kunigų už tokias parapijines atskaitas, bet pats lygiai taip padarė. Na ir kodėl mus kvailiais nevadys? Tiesa, iš pradžios, man įkalbant ir J. S. Lopatai pritvirtinant, buvo nors ant rašto pagarsinęs, kad turi "Advisary Board," nors tų žmonių, kai-kurių visai nepasiklausęs, pagarsino vardus, bet tik ant popieros, tai viskas. Paklauskite to "Advisory Board," ar jis jų klausė nors ko? Ir ar šaukė patikrinimui atskaitų visai ne! Kaip tik pamatė, kad žmonės perka šėrus ir neklusia, kas ir kaip tuos pinigus kontroliuos, tai stačiai pasakė, kad jis (t. y., L. G. B. agentas) jokio komiteto nereikalavo ir nereikalauja, ir jei norėtum agentą įžeisti, tai užsimink apie tokį komitetą. O tuo pačiu tarpu Lietuvos valdžia atsiunčia savo atstovą ar komisiją, tai tie tuo prašo Amerikos lietuvių, kad susiorganizuotų aptarti ir išrinkti tam tikrą komitetą prižiūrėti pinigines įeigas ir išėigas ir išduoti mums pilną atskaitą, kiek kokiam reikalui sudėjom pinigų.

Bet bendrovių agentai stato save aukščiau už Lietuvos valdžios atstovus, visai su mumis nesiskaitydami už mūsų pinigus, ir dar visokiais bjauriausiai vardais mus vadindami, o labiausia mūsų Amerikos lietuvišką laikraštiją ir redaktorių už patalpiniimą kritikos prieš kai-kuriuos Lietuvos ponelius, Lietuvos išnaudotojus, arba kas drįs tą pakritikuoti Prekybos ir Pramonės Banką Kaune, tai tas jau tik koliojimui turi būti atiduotas ir viskas. Ir tikrai tikrino, kad čia užves bylą net Amerikoje prieš kai-kuriuos ir sugrus į kalėjimus, kam drįso kritikuoti tą banką, bet dar iki šiol, kol kas, negirdėti, turbūt dar per mažai tie ponuliai Amerikos dolerį turi, tai mat pora žadama prisiūsti neva L. G. B. vardu pasipinigi-gauti ir tada gal bylą užves.

Ir ištikro net skaudu pamislyti, kaip tos visos bendrovės ir visi tų bendrovių agentai pasipinigi-gauti, ir sau ekskursijas pasidaro daugiausia iš biednų žmonių. Nebūtų nei taip skaudu, nei taip pikta, jei tie visi agentai išgautų iš turtingesnių žmonių, kaip tai mūsų biz-

nierių, kunigų, daktarų ir t. p. Bet tie gudresni. Tie, su labai mažu išėmimu, tuo klausia, kas ir kaip tą bendrovę veda? Kokį užtikrinimą gali turėti už sudėtus pinigus? ir t. t. I tuo pasako: jei aš įdedu pinigus, tai aš pats ir noriu kontroliuoti" ir t. p. O tie darbo žmonės, jei tik saldžiai apie Lietuvą pakalbėjo ir papasakojo apie jos vargus ir reikalą užvedimo industrijos, tai tuo ir duoda savo sunkiai uždirbtus centus, o agentai nežiuri, kaip ir nuo ko gauna centus ant savo ekskursijų, bile gauna ir gana. Kiti agentai buvo taip toli nuėję ir įsisvyravę, kad žadėjo net atvirą agitaciją pakelti prieš Lietuvos Pask. Bonų pardavinėjimą, sakydami, kad jam mokėti šėrai) vienam žmogui be jokios kontrolės. Ar žino kas iš mūsų L. G. B. šėrininkų, kiek tikrai už tos bendrovės šėrus pinigų suplaukė? Tikras, kad niekas nežino. Aš pats kruvoje gyvendamas ir kas dien dirbdamas prie tos bendrovės, negaliu tikrai pasakyti, o ką jau apie kitus bekalbėti! Tik žinau, kad agentas su savo "pasišventimu" (iki piet miegoti) "private secretary" padarė neva atskaitą, ir girdėjau, kad sakė, apie \$59,-000,000 vertės yra šėrų parduota, tik keli tukstančiai dolerių dar pilnai nedamokėta — tai viskas, ką aš žinau. Ir mes turime ta atskaita pasigandinti, taip pat, kaip kad parapija turi pasigandinti, kada kunigas su savo gaspadine išduoda iš parapijos vedimo atskaitą. Nors tas L. G. B. agentas siūsdavo perkurti ant kunigų už tokias parapijines atskaitas, bet pats lygiai taip padarė. Na ir kodėl mus kvailiais nevadys? Tiesa, iš pradžios, man įkalbant ir J. S. Lopatai pritvirtinant, buvo nors ant rašto pagarsinęs, kad turi "Advisary Board," nors tų žmonių, kai-kurių visai nepasiklausęs, pagarsino vardus, bet tik ant popieros, tai viskas. Paklauskite to "Advisory Board," ar jis jų klausė nors ko? Ir ar šaukė patikrinimui atskaitų visai ne! Kaip tik pamatė, kad žmonės perka šėrus ir neklusia, kas ir kaip tuos pinigus kontroliuos, tai stačiai pasakė, kad jis (t. y., L. G. B. agentas) jokio komiteto nereikalavo ir nereikalauja, ir jei norėtum agentą įžeisti, tai užsimink apie tokį komitetą. O tuo pačiu tarpu Lietuvos valdžia atsiunčia savo atstovą ar komisiją, tai tie tuo prašo Amerikos lietuvių, kad susiorganizuotų aptarti ir išrinkti tam tikrą komitetą prižiūrėti pinigines įeigas ir išėigas ir išduoti mums pilną atskaitą, kiek kokiam reikalui sudėjom pinigų.

Bet bendrovių agentai stato save aukščiau už Lietuvos valdžios atstovus, visai su mumis nesiskaitydami už mūsų pinigus, ir dar visokiais bjauriausiai vardais mus vadindami, o labiausia mūsų Amerikos lietuvišką laikraštiją ir redaktorių už patalpiniimą kritikos prieš kai-kuriuos Lietuvos ponelius, Lietuvos išnaudotojus, arba kas drįs tą pakritikuoti Prekybos ir Pramonės Banką Kaune, tai tas jau tik koliojimui turi būti atiduotas ir viskas. Ir tikrai tikrino, kad čia užves bylą net Amerikoje prieš kai-kuriuos ir sugrus į kalėjimus, kam drįso kritikuoti tą banką, bet dar iki šiol, kol kas, negirdėti, turbūt dar per mažai tie ponuliai Amerikos dolerį turi, tai mat pora žadama prisiūsti neva L. G. B. vardu pasipinigi-gauti ir tada gal bylą užves.

Nors čia apie tai dar daug būtų ką rašyti, bet kad jau ir taip per daug prirašiau, tai tuom tarpu bus gana. F. Živatkauskas.

LIETUVOS ATSOVYBĖS AMERIKOJ PAJIESKOJIMAI

Edvardas sunus Jono RUPKUS iš Pašvitinio val., Šiaulių apskr., gyvenęs Bridgeport, Conn. ir Chicago, Ill.

Karolis sunus Jono RUPKUS (Carl Rupreik), Pašvytinio val., Šiaulių apskr., gyvenęs Brooklyn, N. Y.

Antosė BUDŽIUVIENĖ, Vincas BUDZINI.

Kazimieras BUNDZIA, Kazys Riauka, iš Tirkšlių val., Mažeikių apskr., gyvenęs Brighton, Mass., Wilkes Barre, Pa., Miners Mills, Pa.

Ignas DUMSKAS, Vincas PAUKŠTIS, iš Lušnos kaimo, Jankų val., Šakių apskr., gyvenęs Kanadoje, o paskiau Chicago, Ill.

Ferdinand DOWIAT, Julius WINKLER, William SCHNITZER, Ludvikė RAHM, gyvenę 306 Belmont Ave., Newark, N.J.

Jonas POCEVIČIA (KING), Juozas PETROŠIUS, iš Skaudvilės val., Tauragės apskr., gyvenęs Chicago, Ill.

Marijona MINKEVIČIUTĖ, iš Kvietkiškio val., Mariampolės apskr.

M. RAGANEVIČIUS, gyvenęs Brazilijoje.

Juzefa BOBSANSKIENĖ, gyvenusi 115 Grove St., New Britain.

JURGIS ŠALASEVIČIUS, iš Igliskelių val., Mariampolės apskr.

Jonas JANKAUSČIA, Kelmės val., Raseinių apskr.

Juozas JEČIS, iš miestelio Anykščių, Utenos apskr.

Antanas ŽELMIS, iš Šilavos val., Raseinių apskr.

Laiškai Atsiūsti iš Lietuvos del Sekančių Ypatų be Antrašų: B. Kuzmicki, Hamtramck, Mich.

P. J. MACERINSKYS, valdiškas laiškas pilietėms: Kazėi Geležinienei ir Elzbietai Pažereckienei.

Lietuvoje duonos užtenka; tik laisvės dangus dar aptemęs. Išsklaidykime lenkiškas ukanas. Pirkime bonus.

Karui Siaučiant

Bočių Atmintojas

(Taša).

Tvirtovėje buvo įtaisyti parkai, kurių viduryje stovėjo dri senovini patranki. Ištaisyti kečiai ir kečiai, išsodinti medeliai atrodė lyg antras miestas. Palei tvirtovę stovėjo daugybė įvairaus kalibro rusų patrankų, kurias nespėjo išvežti ir liko vokiečiams karo grobiu. Voliojosi daugybė ir kitokio turto. Šovinių didieji sandėliai. Vežė kasdien automobiliais stotyn, o iš ten Vokietijon ir palikome tebevažant. Taipgi buvo likę sandėliai ir kitokių karo daiktų. Vokiečių laimėta puikiai. Toliau nuo fortų, palei miškelius, voliojosi arkliai, kurie klojo laukus ir leido smarvę į aplinkę. Kaulai dengė žemę lyg miesto gatvėse akmenis brūk. Medžiai buvo nugrauzti ir nuo šito padžiuvę. Reginys baisus. Kaip niekais nuėjo Rusija. Kaulai ir nugriaužti medeliai liudijo, kad čia stipo iš bado arkliai ir be pagalbos žuvo tas brangus turtas. Laikė revoliucijų Rusijoje, suirus tvarkai ir negalint į frontą pristatyti pašaro, o iš fronto išvesti arklų, kadangi silpnai veikė geležinkeliai, arkliai be pašaro dvėsė ir nepalaidoti puvo paviršiuje žemės. Rusų kareiviai buvo pradėję pardavinėti arklus po 3 rublius, bet ir už tiek niekas nepirko: Davinėjo veltui, bet ir-gi nebeėmė, kadangi visiems truko pašaro ir kiek kas galėjo, tiek ėmė.

Tris savaites prabuvus forte, iš šito išvedė antron pusėn Dauguvos, ir ten suorganizavo iš mūsų Darbo batalijonus. Papuoiau į jų: "K. A. Bat. 1. 4. kompanie." Darbo prisiejo daugiau, bet už tai valgi pradėjo duoti geresni. Duonos davinį papildino per pusę ir prie jos dar gaudavome kitokių valgių dalykų. Į dieną mokėdavo po 25 skatikus, kurie tik juokino, bet badas nors biskutį sumažėjo, bet visiškai apleisti nebandė ir spaudė mus, primindamas, kad esame belaisvėje. Kiti išvesti ant darbo apalpėdavo, daug neiscentę mirė, o ypač ko užvalgius. Virė dilgėles ir bulvių lupynas, kurias atlikdavo iš po vokiečių. Naktį užbadėjusiam sunku būdavo užmigti, užmigus sapnai viliodavo ir erzindavo savo svajonėmis. Kiekvienas sapnas viliodavo prie valgio. Jausdavais bevalgus ir pilnas stalias visokių valgių, imi ir nežinau kurio valgio ragauti, bet pabundi ir pasijunti sapnų apviitas ir lieka sunku, sunku...

Į tvirtovę atnešdavo tik vokiečių laikraščių, lietuvių kalboje: "Dabartį" ir kitose kalbose. Išsilgė laikraščių ir laisvės puldavo belaisviai nors ir prie tokių ir gėdijai skaitydavo, ypač žinias iš Lietuvos. Paskiau pradėjo lankytis iš artimųjų apskričių belaisvių giminės ir visokie spekuiantai, išnaudodami belaisvių vargą. Už brangius rubus, kokių Lietuvoje trūkdavo, atlygindavo valgio dalykais visiška menkai. Išbadėję belaisviai į tą neatsižūrėdavo, nors jausdavo išnaudojimą.

Birželio pusėje pradėjo kalbėti, kad leis namon visus. Išsyk pradėjo leisti vokiečius, Lietuvos piliečius, paskiau senesnius ir turtingesnius, turinčius daugiau žemės, koei galų-gale palaido visus.

Vieną rytą vėl iš šito forto pervėdė į pirmutinį, kuriame buvome iki šiol. Čia prabuvome 3 dienas, ir, sutvarkius, gražų rytą surikiavo išvedimui iš tos Daugpilio žemės, vokiečių belaisvės, lyg žydus Mozė iš Egipto, o mus tai nežinom kas. Abejojau, ar nevarys mus į darbą Vokietijon, bet išgirdęs iš vieno vokiečio, kad varys Šiauliuosna, nučiaugau, kadangi tenai manomo giminė. Vokiečių mūsų nesergėjo ir davė pilną laisvę vaikščioti, kas neleido mums bėgioti ir tikėjomės, turbūt tikrai namo.

16. NAMO...

Daugpilyje ant stoties susėdome į traukinį ir pradėjome artintis į Lietuvą. Privažiavome pro karo lauko vietą, kur treji metai kovėsi rusai su vokiečiais. Dyglių užtvartos, cemento apkasai, blindazai, kapi, kryžių-kryželiai liudijo, kad čia tikrai buvo mirties laukas. Greit pasinėrėme Lietuvos laukuose ir pasirodė pirm kelečių metų matyti vaizdai. Liko malonu ir linksma. Norėtumei pulti iš traukinio, apkabinti tuos laukus, šiaudines bazužas, bučiuoti jas, giomonėti ir amžinai, amžinai likti prie jų. Traukinys švilpė ir nešė mus toliau Lietuvos laukais. Rokiškėje gavome pietus ir palei Panevėžį mums sutėmė. Prastovėjome ant vietos ilgakai ir naktį išsijudinom Šiauliu link. Rytą, vos saulutei tekant, privažiavome Šiaulius ir ten traukiniui sustojus, išlipome. Saulute buvo skaisčiai raudona, ir ji man daug visko priminė ir, kad ne tie bjaurūs vokiečiai, laimingas bučiau jautęsis, bet kaizerio žandarai, ant galvos geležinėmis kaskėmis, ant krutinės blėkomis, gadino upą ir bjaurėjaisi. Surikiavo mus ir nuvedė į miestą Riebus žandarai bėgiojo apie mus ir marmėjo į kareivius vokiškai. Liudna buvo eiti belaisviu po durtuvo apsauga per pažįstamą vietą, kur netolimais giminė ir ėjau galvą nuleidęs, kad nie-

kas manęs nepažintų ir nesuprastų, kas darosi mano širdyje. Suvarė mus į vieną buvusią odų dirbtuvę ir peržiūrėję visų sveikatą trims dienoms paliko ramius. Po trijų dienų nuvarė į pirtį ir išsimaudžiusius pervarė į kitą karantiną, buvusią odų dirbtuvę, kur turėjome gauti paliosavimo dokumentus. Už vėlinių tvorų, kurios skyrė mus nuo laisvųjų laukų, dviemisi linijomis matėsi pažįstami, kurie manęs nepažino. Palei vartus susitikau vieną pažįstamą merginą, kuri vardu pavadinta stebėjosi, kur aš ir kaip ją pažįstu. Gynėsi, jį manęs nepažįstanti ir klausinėjo, kas aš toksai esantis. Jai nenorint prisipažinti, kad išpėjau ją, neprisipažinau ir skrymės nepasisakė, kas tokie esau, ant ko draugai nusistebėjo. Aš mačiau joje nebe dorąją Lietuvos mergaitę, bet vokiečių glamonėtąją ir nenorėjau nieko bendro turėti ir eiti į tolimesnę kalbą. Nuo pažįstamų iš už tvoros sužinojau apie savo namiškius, kad visi gyvi, ir brolis grįžęs iš Rusijos anksčiau trimis savaitėmis ir belaisvėje nebuvo. Liko ramiau ir laukiau paliosavimo valandos. Teko pralaukti 11 dienų.

Vieną šventadienį pietų laike, birželio 24 d. (Joninių dieną) paleido mane iš galutinų belaisvės nagų. Eiti buvo linksma, ir žengiau sparčiai tais pačiais keliais, kuriais išbėgau. Iki namų buvo 18 verstų, ir nesijutau, kaip vakare pasiekiau juos. Pakelėje pasivijau kitus, pirmiau išėjusius belaisvius ir keturiuose kartu grįžome į namus. Kelyje jau pradėjo pažįstamieji mane pažinti, ir saulei leidžianties buvau gimtajame miestelyje, kurio buvo vieni griuvėsiai. Atstatyta tik vieni nauji namai ir dveji seni pataisyti, daugiau griuvėsiai, ant kurių augo žolės. Įėjus į miestelį susitikau vieną iš pažįstamų, bet einant mums keturiems manęs nepažino. Pradėjus kalbėti suprato, kad esu vietinis, ir išsiurėjęs spėjo, bene busiu tas pats ir, pasisakius, tą patį kartojė apie namus, ką jau buvau girdėjęs nuo kitų. Miestelio griuvėsiuose buvo tuščia ir tyku. Įėjus į durvas pasitikau jaunimo burelį. Daug jų nepažinau, kadangi apleisdamas namus palikau dar mažučius, o dabar buvo kuone pilni vyrų ir mergos. Pasivaikinus trumpai pakalbėjome ir skubėjau pas tėvčius, kuriuos radau namie. Grįžusio iš Rusijos brolio tuokart neradau — buvo išėjęs svečiuosna, bet žvalgams pranešus, kad grįžau, tuojau susirado ir buvome visi, išlikę gyvi ir sveiki iš to baisiojo karo, iš kurio nesitikėjome laimingai ištrukti. Priėjo daugiau pažįstamų ir vokiečių, bet man vokiškai nemokant, negalėjau susikalbėti, tik supratau jų žodžius vadinančius mane bolševiku. Pasijutau esantis namie. Ant ryto užsiregistravau vokiečių valdžioje ir po savaitės pasiliko paliepė stoti darban prie jų, neleidžiant sveturi išeiti, kadangi okupacijos laike negalėjai laisvai jieskotis darbo ir prigulėjai nuo jų malonės. Nepratusiam vokiečių okupacijos gyvenimas pasirodė baisus. Į dieną temokėdavo tik po 1 aukštiną, mėnesiui duodavo tik po 10 svarų miltų, už kuriuos iš tų taip jau mažų pinigų išskaitliudavo ir gyvenimas bežemių, nors ir civilijų, buvo nepakenčiamas ir prisieidavo bado pakęsti. Vokiečiai atsiziūrėdavo į mus kreiva akimi, kaip į priešą, ir matyt gero žvilgsnio ant mus neturėjo, bet gero žvilgsnio ant jų neturėjau ir aš ir laukiau dienos, kuomet ištruktus iš jų nagų galėjau atkeršyti už visas malones, belaisvio ir civilinio gyvenimo patirtas geradarybes. Ir nerimavau tokiame Lietuvos gyvenime ir gaila buvo vargstančios Lietuvos.

17. PRIEŠ PASTOSIANT LIETUVIŲ KARIUOMENĖN.

6 mėnesiai nuo pargrįžimo giminėn ir gyvenimo vokiečių okupacijoje, baisiai įknyrėjo ir pasirodė 6 metai. Pykau, gera akia negalėjau į juos pažvelgti, o ypač į visokius dvaro užvaizdas, kurie siurbė dvaro darbininko kraują ir kitus jų globoje esančius. Bežemio gyvenimas nepakenčiamas. Kas tie 10 svarų į mėnesį miltų ir 1 aukštiną į dieną užmokėsio. Nors butas, malkos duodamos, bet iš to pragyvenimas neįmanomas ir į bežemio dantis žiuri badas. Maisto vagystė jau nebenuodėmė. Vogė iš kur galėjo. Kulant javus, vokiečiams nematant slėpdavo grūdus po šiaudais ir grabėse po dilgėlėmis, o vakare po darbu, niekam nematant, vilkdavo namo; krėsdavo dar nuo laukų ką tik nupjauš ir tas įėjo madon. Sako: "nuo vokiečio negriekas", nors ir ištiesio tu grieko nebuvo, kuomet okupavęs siurbė paskutinius lietuvių syvus. Rudenį darbams pasibaigus, po dvaro darbininkų butus vokiečiai darydavo kratas, jieškodami grūdų, bet lietuviai ant tiek buvo išmokę slėpti, kad ir gudresni vokiečiai nebegalėjo susekti. Kas buvo gudrenis, geriau turėjo kur paslėpti, tas mažiau ir kentė.

Matydamas vokiečių baisią sauvalę ir nerimdamas, tiesiog kuone pritrukai kantrybės belaukdamas tam visam galo, tai yra, kuomet sutivters lietuvių kariuomenė ir tiems neprašytiems ponams parodys duris. Rudenį po biskutį apie tai pradėjo girdėtis.

(Daugiau bus).

ŠIRDGĖLA

PR. S. ŽMOGUS.

(Taša).

Pas ją atvažinėjo iš Vilniaus dvi jaunos merginos. Viena daug panaši į gaspadinę, o antra į kunigą Pilvelį. Gaspadinė sakė, kad jos brolvaiškės. Jos pas kunigą viešėdavo po kelis mėnesius. Ten atėdavo jaunus vaistinius, krasos viršininkas, telegrafistas, valsciaus raštininkas, liaudies mokytojas ir uradninkas su dviem dukterimis. Gražus burelis. Jie atsilankydavo be-maž kas nakt. Mat, klebonas baisiai mėgo kaziruoti iš pinigų. Senesni su klebonu kazyravo, o jaunesni su merginomis anekdotus pynė. Suprantama, rusų ir lenkų kalboje. Todėl ir aš išmokau rusiškai ir lenkiškai. Tie bankietai budavo per naktis, ypač subatoje ir nedėlioje.

—O kaip nedėlios pamaldos? — pertraukiau.

—Palauk. Kas juokingiausia. Nedėlioje sodiečiai pamatė kunigą pasiūsiusį, mieguistą, atėję klebonijos virtuvėn, klausia manęs: "Panaite, kodel mus kunigėlis taip suvargęs, susirupinęs?" Aš tik nusijuokiu ir tiek. Tada jie spėjo, prisidami kaltę ant savo nuodėmių.

—Niekad nepasakei kame dalykas?

—Ar manai, jie man tikėtų? —Tiek to.

—Visi matydavom, kaip loškai pasimainydami lošė ir pasimainydami kunigą "gelbėjo" lošti.

—O ką, ar tėvukas apšludavo sveičius?

—Kas jums? Svečiai prisiglaudę prie klebono su viena ranka kazyras žarstė, o antra ranka iš kunigo kišenius į savo kišenių kraustė.

—Ir jus nutylėdavot?

—Žinoma! Iš juoko alpom, kad kunigas net aprasojęs juokės matant mus juokiančius. Tikėk, tikrai smagus gyvenimas. Nieko nestokavo.

Žinai, vasaros laike klebono bernas pakinko porą gerų arklų, susėdam krieton: kunigas, gaspadinė, aš ir iš Vilniaus panelės, išvažiuojam į Kobetskio šilą. Tankiai net Kobetskio dvaran nuvažiuodavome.

—Kas tas Kobetskis? Dvarponis?

—Taip. Ant vasaros jo du sunu parvažiuodavo iš Petrapišės. Abu studentai. Tai išdykę, šelmiai! Ką jie išdarydavo su Vilniaus panelėmis!

—Ir kunigo nesibijojot?

—Vot! Kunigas su dvarponiu geria ir kaziruoja. Kuomet apilstam, susėdam krieton, grįžtam namo. Panaitės ir gaspadinė sulinksta ir miega. Aš ir snaudžiu. Tik kunigas be paliovos zuria, keikia Kobetskio ekonomą. "Ach, ten bydlak! Czy to nie swinstwo?" Už gaspadinės erzinaimą.

—O gaspadinė?

Miega pailsus. Kad žinotum, kaip vasaros naktį supamoje krietoteje saldu miegoti! O čia, lyg šalta varlė, klebono ranka landžioja visur.

—Ką!?

—Klebonas nemiega visą naktį. Sykį aš pabudus norėjau pataisyti panaičių betvarkiai numėtytus drabužius, užtat gavau kunigo lazda per ranką. Paliovai... Ant ryt pasakiau panaitėms..

—O ką?

—Tik nusijuokė. Sako, kiba tu be žmonių augai? Ant nelaimės, gaspadinė gavo džiovą. Daktaras įsakė niekam su ja nevalgyti, negerti ir negulėti. Tai buvo prasta žinia. Kunigas ją labai godėjo. Jis be jos nieko

nedarydavo. Jai apsigirus, vis tiek jis negalėjo nuo jos šalintis. Sykį jis ilgai kalbėjęs sėdėdamas jos lovos pakampyje. Aš nuėjau gulti. Apie pusnaktį pasijutau kunigo glebyje.

—Ana!

—Ar tikėsi, jis iškėlė mane iš lovos naktiniuose mārškiniuose ir nesiodamas po kambarį bučiavo, kur tik pasiekė. Aš spardžiaus, kiek galėjau, o jis bučiavo, kur pakliuvo. Už savaitės gaspadinė mirė. Tą pačią dieną aš pėkščia sugrįžau į Oškadvario kaimą pas motiną.

—Kodel?

—Kodel?!

—Matai, ir tamistai ašaka. Pabug rankos, kuri siekia dangaus vartus atidaryti — erzinau.

—Juokdarys. Ta ranka siekia dangaus vartus, bet pasiekia pragaro — juokiamos atsovė Rožytė.

Jau buvo šešta valanda. Sugrįždome namo. Sekantį nedėdienį vėl, netyčia, sutikau Rožytę.

—Kur Anelė? — klausiu.

—Nami sėdi. Man net pikta daros.

—Kas yra?

—Ji niekur neina. Francuzų revoliucijų skaito. Sakė, skaitis iki galo.

—Ana!

—Skaity ir stebis...

—O kitas knygas?

—Buvo nuėjus miesto knygynan. Surado daug netikėtus literaturos.

—Ką ji sako?

—Kaip gyva ji nemonė, kad amerikonų knygynuose yra socialistų knygų. O tiek daug jina atrado.

—Neišmanė! Kam vadytus Public Library?

—Ji begalo mėgsta skaitymą.

—Vargės mergaitė! Džiusta pati viena kambaryje prę knygos.

—Žinai, Leon, aš jaučiuos laiminga, kuomet kalbu su jumis.

—Malonu girdėti.

—Užkeit į stubą — Rožytė ragino.

—Galiu.

Anelė, pamačius mus per langą, kyšt! ir pastumė knygą po pagalve, o pati prie veidrodžio. Stalavoje sėdėjo pigiai, bet švariai apsitačius šeimininkė Nastazija.

—Ačiū Dievui ir svečių sulaukė — pakilus sutiko Nastė.

Ant sienos kabojo Nastazijos šliubinė fotografija. Jos vyro nepažinau, bet daug girdėjau. Daugumas jį pravardžiudavo: "8-nyų Dievo prisakymų žmogum." Turbut, kad jis neužlaidė šešto ir devinto Dievo prisakymo. Vieni sakydavo, jog Nastazija pasimetė vyrą už išmetimą dviejų Dievo prisakymų, antri tvirtino — už girtuoklystę ir muštynes, o treti sakydavo, kad vyras pasimetė Nastaziją už bedievybę. Kuris - kurį pasimetė, sunku buvo sugaudyti, nes abu turėjo minėtas ypatybes. Dabar Nastazija gyveno su pusbroliu Liudviku šarku, mačiusiu apie keturiasdešimtį vasarų. Jis niekad savos pačios neturėjo.

Reikalui prisiejęs — pasisamdydavo. Liudvikas šarka buvo uolus agitatorius statyti bažnyčią. Jis net parafiją sutvėrė ir jos pirmu prezidentu pasiliko neprubežiuotam laikui. Ant nelaimės, moteris paleido paskalas, kad Liudvikas bedievis. Jis visuomet buvo pirmutinis ant mišų ir prie ausinės. Blogiausia, kad jis pasigėręs keikdavo kunigus, popiežius ir konfesionalą prilygindavo prie prastutės lovos. Visa jo atspirtis —

žymesni parapijonai, su kuriais į vėlai jis gerdavo ir giedodavo. Kitai — senai but prašalintas iš prezidentystės.

Rožytė pašokus įbėgo kambaryn ir išvedė Anelę. Tuo tarpu ir Liudvikas parėjo nuo parapijos susirinkimo.

—Nu? Gal ką naujo nutarė?

—Bus piknikas.

—Kada ir kur? — vienu žodžiu pasiskubino merginos.

—Toj pačioj vietoj, italo Labbonnari farmoje.

Už langto staiga kas suspigo, kaip ir šuva po ratais pakliuvęs. Merginos leidos laiptais žemyn, o Nastazija iškišo galvą per langą.

—Moterys, tai tikrai šlapios vištos — pašiepė Liudvikas.

—Tai išgaidijo tie neprašaus makaronai — spiaudydamos sugrįžo merginos.

—Nu?

—Oi-gi tie žvirblių baidyklės italai.

—Vėl skerdynės?

—No, ne. Ta šluboji su perkirstu veidu italė kalbasi skersai gatvę su broliu Skurguliu Rozavannitti.

—Tfu! Tfu! Net nutirpau — pridurė Nastazija. Ji paaiškino man, kad sąvaitė atgal jų kaimynas italas sugrįžęs iš bažnyčios peiliu nudurė pačią ir tukterį, už tai, kad jos žadėję susilaikė nuo bažnyčios. Vargingos italės per dienas dirbtuvėje dirbo, o nedėdieniais prasėdėdavo bažnyčioje. Tą nelaimingą nedėdienį nutarė nors sykį grindis išmazgoti. Sugrįžęs vyras po graudaus pamokslu nieko nebijojęs, pagriebęs kirvį norėjo užmušti pačią ir dukterį, bet anos prikišo prie kirvio ir sulaukė, tada išsitraukęs peilį nudurė abi mirtinai.

—Ir jus nebijot čia gyveniti?

—Ką padarysi? Gyvenam, kur pigiau rendos — teisinosi Nastė.

Buvo jau pietų laikas ir aš išėjau.

Ant ryt per langą pamačiau Rožytę.

—Eik čia, Leon! Aš turiu ką jums pasakyti — šaukė Rožytė. Išėjau laukan.

—Kur Anelė?

—Nami.

—Nedirba?

—Ne. Aš dar dirbu, tai bus abiems.

—Niekto naujo?

—O, daug.

—Sakyk greičiaus.

—Nežinau, kaip pradėti.

—Ką?

—Nedrįstu...

—Labai bloga?

—Gero, tik... Ot... Nesakysiu.

—Nenori, verste nepriversiu.

—Na jau pasakysiu... Tik neišsitarku...

—Prižadau...

—Anelė beprotiškai myli tamstą.

—Ištiesų?

—Šventa teisybė.

—Aš ir turiu gerą nuomonę apie Anelę.

—Puiku! Matysimės kitą sykį. Beje, Nastazija vakar ką tokio neaiškaus išsitarė.

—Ką?

—Sakė, ji matė jus su Ona Rumbiutė šnekant. Bet aš atsakiau, kiba Rumbiutė senos kulbės skiedra. Nastazija nutilo.

Persiskyrėme pačiame žingeidume. Nuo šiol mus pasimatymas atsikartojdo tankiai. Rožytė tapo gundimo dvasia. Visos liuosos valandos tapo užlietos betiksle kalba. Sakau, Rožytė man ir Anelė daugiau patarnavo, negu kišeninė užrašų knygelė. Visas nesmagumas — purvinas, girtuoklis Anelės tėvas. Jo užmiršti negalėjau. Kokia obelis, toki ir obuoliai. O juk Anelė buvo jo duklė.

(Bus daugiau).

"THE LEAGUE"

Published Every Thursday at South
Boston, Mass.

by the

LITHUANIAN NATIONAL
LEAGUE OF AMERICA,
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.K. J. PAULASKAS
Business Manager.
827 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA

Savaitinis laikraštis
Leidžiamas kas ketvergasAMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINIS
SANDAROSPrenumerata turi būti apmokama
iš viršaus. Prenumeratos metas skai-
tosi nuo dienos užsirašymo.Pinigus geriausia siųsti Pašto Money
Orderiu, adresuojant:Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.50
" " " " " " " " " " " \$2.75
" " " " " " " " " " " (Užsienioje) .. \$3.00Entered as Second - Class Matter
January 14, 1914, at the Post Office
Boston, Massachusetts, under the Act
of March 3, 1879.

Apžvalga.

AUKOJIMAS BONŲ NUOSIMČIŲ.

Nuo liepos pirmosios dienos Lietuvos valdžia išmoka nuosimčius už L. L. Paskolos bonų pirmuosius metus. Kai kurie nuosimčių kuponai ir atsėmė pinigus, bet didžiama palukū nuo Lietuvos nenori imti, nes žino, kad ir dabar Lietuvai reikia pagalbos.

Kyla klausimas, kas daryti su kuponais tiems, kurie norėtų juos vėl Lietuvai paaukoti? Vieni pataria, kad kuponus padovanoti valstybei, nusiunčiant juos Lietuvos atstovybei, kiti gi pataria aukoti juos kokiam nors labdarininkui, šelpiančiam Lietuvai. Kuris aukojimas yra geresnis?

Kad atsakyti į tą klausimą, dirtelėkime, kokių būdu Lietuva bus sušelta viename atvejuje, ir kokių antrame.

L. L. Bonai yra, taip sakant, vekseliai, kuriais Lietuva paliduoja, jog yra pasiskolinus nuo bono pirkėjo tam tikrą sumą pinigų, už kuriuos yra apsiėmus mokėti 5 nuosimčių palukanų. Jei kas valdžiai padovanuoja savo bono kuponą, tas tiesiog Lietuvai padovanuoja. Kitaip yra, jei kas dovanoja kokiam labdarininkui draugijai, nes tada auka eis į draugijos išdą ir Lietuva vistiek turės užmokėti nuosimčių, tik tas bus skirtumas, kad vietoje išmokėti pirkusiam boną, Lietuva išmokės tai draugijai, kuriai kuponas yra padovanotas.

Tad aišku, kad tik tos aukos betarpiniai šelpia Lietuvai, kurios yra įteiktos Lietuvos valstybei, gi kuponai aukoti draugijoms sušels tik tas draugijas.

KAM GI AUKOTI?

Bet tas nereikia, kad visai nereikia šelpti draugijų. Priešingai. Tik reikia apsižiūrėti, kokiomis draugijoms yra dovanojami kuponai. Jeigu kuponas yra padovanotas draugijai, kuri gelbsti Lietuvai, ta auka, nors tarpiniu būdu vis tiek bus auka Lietuvai. Paveizdan, kas nors paaukuos savo kuponą Liet. Raudonajam Kryžiui per L.G.D. L. Raud. Kryžius tada atsisims iš Lietuvos išdo kuponą vertę, bet už tuos pinigus jis atliks daug tokių darbų (šelpa našlaičius ir t. t.), kuriuos valdžia turėtų atlikti, jei neturėtų pavaiduotojų. Reiškia, nors valdžia išmokės pinigus Raudonajam Kryžiui, bet užtai R. Kr. atliks valdžios darbą ir valdžiai atsieis

pigiau, nes R. Kr. surinks ir iš kitur pinigų, kurie valdžiai nebutų patekę ir be išlaidų valdžiai atliks daug darbų.

Taigi — aukodami kuponus stačiai valdžiai, žinome, jog šelpiame betarpiniai Lietuvai. Nereikia daug paistyti kalbų, kad tokius kuponus gali asmeniškai sunaudoti valdininkai. Tam juk yra atskaitos, ir nuo valdininkų, per kurių rankas ejo kuponai, bus būtina pareikalauta atskaitų.

Antra — aukojant per kokias nors įstaigas, galima kartais daugiau Lietuvai naudoti padaryti, gi kartais gali mus ta auka nieko Lietuvai gero nepadaryti. Tad aukodami per draugijas turime draučiai apsižiūrėti, kokias draugijas aukojame ir kokiems tikslams ta draugija vartos surinktas aukas.

KAM NETURIME AUKOTI?

Politinės partijos, kiekviena pagal savo supratimą, privalo tarnauti šaliai, bet nebūti šalies engėjos. Jokia politinė partija neprivalo šauktis L. L. bonų kuponų, nes gavus kuponą juk partija ims iš valdžios pinigų, vietoje savo pinigais šelpti šali. Ir kuponų nesišaukia jokia partijė įstaiga, išskiriant Tautos Fondą, kurs vardu Lietuvos šelpimo nutuko, neišduoda atskaitų ir dabar daro begėdišką pasikėsimą pasiūlyti kuponais, kuriuos žada išsikolektuoti iš Lietuvos valdžios? Tautos Fondas visados pasipelnė, prisidengdamas katalikyse ir tėvynės meile, paskui išviliojus pinigus taip sunaudoja, kad pats gėdinasi išduoti atskaitas. Bet dabar, kad vietoje šelpti Lietuvai (ką jis visados sakosi daręs), jis nori iš Lietuvos valdžios susikolektuoti kuponus, Tautos Fondo begėdytę perėjo visas rybas. Nė vienas lietuvis, kurs da gali paprotauti, neduos savo bonų kuponą Tautos Fondui.

SAUMYLĖ PARTIJA.

Klerikalai, prisidengę krikščionių demokratų vardu, pasirodė dideli saumyliai. Nekalbame apie tamsius pasekėjus, kurie nesupranta, kas jų partijoje darsi, tik turime omenyje partijos vadus: jezuitiškuosius kunigus ir gaujų prie jų prisiplakusių karjeristų. Šie išdriso savo partijai šauktis Lietuvos bonų kuponų! Jie Lietuvoje nori nukriausti mažąžemius ir bežemius ir palikti dvarus pulkelinių ponų ir kunigų. Ir jie taip moka apmomyti prasčiokėlių akis, kad patys vargšai savo nenaudai pamemia pertukusių ponelių ir probaštelių reikalus.

Klerikalai vadinasi demokratais — Krikščioniškais demokratais. Jie nėra joki demokratai. Demokratija duoda visiems lygias teises ir uždeda ant visų lygias pareigas. Kur nėra lygių teisių ir lygių pareigų, ten nėra demokratijos. Jie reikalauja ypatingų privilegijų kunigams ir bažnyčioms, tad jie nėra demokratai. Demokratija nepripažįsta jokių privilegijų, nė diktaturų. Amerikoje yra demokratiybė, čia joks žmogus ar klesė neturi jokių didesnių teisių — čia demokratija. Lietuvos klerikalai (pasivadinę krikščionimis - demokratais) nesigėdi kelti iš kapų mirščiančius privilegijas ir drauge vadintis demokratais. Amerikos klerikalai pilnai aniems pritaria ir da papildo savo begėdytės su Tautos Fondu (beatskaitiniu), su intrygomis prieš tikrus demokratijos veikėjus (kaip, pav., gerb. Vileišis) ir dabar dar peržengė visokio padurumo rybą — sakosi šelpianti Lietuvai ir drauge vilioja iš gerasirdžių kuponus, kad išlupti iš Lietuvos išdo pinigus, kuriais galėtų pastoti kelią Lietuvos demokratybei.

DYGLIAI.

Kaip tik "Vanagas" pradėjo skraidyti, tai iš išgąščio visi "juodvarniai" pradėjo krankti. Tulas Vincas "Garso" N. 35, sieksniniame straipsnyje "atakuoja" kun. Janušą, mėginamas nurodyti, kad kun. Janušas nėra pašauktas buti kunigu. Iš Vinco išvedimų duodasi suprasti, kad j kunigus yra pašaukti tik užkulisiniai žmonės, o ne tyros sąžinės, kaip kad kun. Janušas, kuris drįsta viešai nurodyti ir savo partijos vadų padarytas klaidas.

"Laisvė" No. 211 juodomis raidėmis uždėjęs skieminį antgalvį, kad Vilnių valdys Želigovskis. Nes, girdi: "Kauno žuobių pasiuntiniai padarė sutartį su lenkais." Tai kas žin, ar "Laisvė" labiau neparaus iš gėdos, kada visuomenė pamatys, kad ji melagingai nusidžiaugia, ir kad jos tas džiaugsmas turi tiek teisybės, kaip kad ir kiti "pranešimai", talpinami tame šlamštelyje.

Žinios praneša, kad Rusijos Trockis rezignavo. Mat tas žydėlis "bevykindamas" proletariato diktatūrą, privėdė rusų tautą prie badmirystės, ir šandie šalinas nuo jos. Ar-gi dar nėra aišku, kokie jie "geradarai" darbininkams?

Amerikos lietuvių klerikalai, pasiglemžę po savo juoda skraiste katalikišką spaudą, tiek "nu-progressavo", kad iš šalies žiurint atrodo, jog jiems dygsta ragai. Tulas laikas atgal buvo paskelbė, buk "Sandara" turinti kaž-kokius "santikius" su francuze Paryžiuje. Pareikalavus prirodyti, nosis nuleidę nutilo.

Gi dabar vėl "Dar-kas" N. 102 užmena apie kokius "žygius" pjas rusų ambasadorių Bachmetjeva. Bet nepasako, kada ir kas tą žygi yra padaręs. Tai kodėl-gi nepasakyti atvirai? Juk reikia nepamiršti, kad pasakymas be prirodymo, yra tik mulkinimas skaitytojų! Nejaugi katalikiška visuomenė gali buti užganėdinta vaišiniu klerikalų melagystėmis?

"Vanagas", beskraidydamos užtėmijo, kur dingsta S. L. R. K. A. pinigai. Tai kas žin, ar jam nepavyks užtėmyti, kur yra įvesdinti Tautos Fondo pinigai? Kadangi joki būdu jo atskaitų negali surokuoti; tai gal per didelį pelną neša?

"Dar-ku" nepatinka "Sandaros" adm. pastaba, kad laike Sandaros Seimo, Washington'e, D. C., bus tautų atstovų konferencija, sprendžianti nusiginklavimo klausimą, ir kad Sandaros Seimas galės padaryti žygi, j juos kreipdamasi Lietuvos Laisvės reikalais.

Mat klerikalai žino, kad Sandaros Seimas darys svarbius politiškius žygius, bet ne taip, kaip kad jų Federacijai seimai, kurie siunčia pasveikinimus vyskupams ir popiežiams, kurie lenkams "pašventina" vėliavas, u kurių priedanga lenkai piaunų nekaltus Lietuvos gyventojus, musų brolius Tėvynėje.

"Tautos Fondu" buvęs seimas nutarė minėta fondą sujungti su Feleracija. Tai kas žin, ar tas fondas su federacija iki šioliai nieko bendro neturėjo?

Padubysietis.

Kas aukščiausia stovi: saliu-
nas, bankas ar lietuviškas bonas? Atsakymas: Saliunas kvailina, bankas išnau-
doja, bonas laisve kuria.
Spręsk dabar patsai.

Nuotrupos.

Kaip galima pažinti kunigą, pasislėpusį po slapyvardžiu. Pav.: "Dar-ke" koresp. iš Worcester, Mass., "reporteris", gindamas kun. Jakaitį, rašo: "Mes, susipratę katalikai, esam dėkingi už naudingus persėgėjimus." Bet ar-gi jau Worcesterio katalikai sulenda po reporterio skvernu? Juk reporteris yra viena ypata ir negali rašyti "mes."

Kaip pasirodo iš laikraščių, Lietuvoje tuojas prieš prie tokio pat barbarizmo, kaip kad Rusijoje. Klerikalai stengiasi visus progresyvius sugauti ir sukisti į kalėjimus. Turėtų progresyviai elementai jungtis į vieną stiprią organizaciją.

Worcesteryje pas klerikalus įsigyvo monarchistiškas tonas. Rašdami ką nors, bando kalbėti visuomenės vardu. Bet girdėti, kad Worcesterio visuomenė rengiasi užiaupti jiems monarchistiškas burnas.

Worcesteryje* (pagal "Am. Liet.") Samuel Nasovitz sulietuvino pravarde už tai, kad jis yra gimęs Lietuvoje. Na, tai žmogus turi ir savo biznį Amerikoje, bet lietuviną pravarde. Butų geras pavyzdys Lietuvos diplomatams sulietuvinti, kaip tai: Puricki, Valdemar, Lopatto ir t. t., ir t. t.

Tautų "liga" nori neatbutinai apsiginti, lietuvius traukdama Vilniaus klausimą. Skleidžia fabrikuotas žinias ir t. t. Bet gaila, kad ji pati gali numirti, o lietuvių neapsargis, ir Vilnius bus lietuvių. STEINA.

Akėčkuoliai.

Kun. Kemėšis iš Bielskio padarė daktarą ir masazištą, jam dabar tas daktaras davė savo raštinę "džiabą už "pamošniką." Reiškia — ranka ranką mazgoja.

Jau dabar žinau, kad Rusijoje "rojus" — tik pamislykit: už nuvalymą batų moka 2,000 rublių.

Kunigai per savo organus skundžiasi, buk laisvamaniai neduoda jiems vaikų auklėti. Surankiokite ir auklėkite viešai tuos savo vaikučius — nieks nemano jums to drausti.

Vienas Lietuvos generolas pabandė amerikoniškų lašinių ir taip juos pamylėjo, kad metęs generolo darbą pristėjo prie lašinių bendrovės.

Nedirbk nieko ir busi geras. Taip musų atstovas Čarneckis daro, ir ir klerikalai jį giria ir prie Abie Lincoln lygina.

Vienas "D." darbininkas, rašydami laiška iš Lietuvos, tarp kit-ko sako: "Jaunimas daug daugiau spiečias, negu kad pirma, prie bažnyčios, bet kas kart puola daugiau į išdykimo bedugnę." Faraonas.

KO GUDAS BUVO LIETUVOJ.

"Sandara" žingėdauja, ko Gudas buvo Lietuvoje, nes jis pats apie tai nieko neaiškina.

Užtai-gi Kemėšio darbininkų organe apie tai paaiškina pas Gudą "buvęs."
Sako Gudas buvęs Lietuvoje, kad iš ten parvežus Kemėšio darbininkams "zobovelius". Ir jis jį varvežė. Jis išviliojęs nuo kudikėlio Jėzaus, parvežė: guzikų, popierinių kvietkų, "koiniųjų" (?), cukerkų (!), "baravykų" (!), plakatų, cigarnyčių ir visokių popierukų. Besąži-

nis! Jis nuo kudikėlio Jėzaus tuos niekniekius išviliojęs čia parsivežė ir dabar pardavinėsiąs klerikalams po dolerį kiekviena tų zobovelių. Ir to negana. Jis iš kudikėlio Jėzaus darželio net paskutinę rūtą išrovė, ir tą su šaknimis parsivežė į So. Bostoną. Škadadarys!

Gudas dar pridavė iškadų ir Lietuvos daržininkams, nes prisirovė jū miežių, avių ir dilgėlių, kuriuos, lyg divyris, Sò. Bostone, šv. Petro sklepe, pasilipęs ant estrados, rodė ten susirinkusiems parapijonams. Sako, kad Lietuvos miežiai, avižos ir dilgėlės, lygios Gudo didumui. Tai... Kas iš to, kad Gudas ne daugiau reiškia už Lietuvos daržininko avižą, ar dilgėlę.

Sako, kad dabar Gudas važinėš po lietuvių kolonijas, rodydamas tas avižas ir dilgėles. O geriau butų, kad jis eitų greičiau į spavedint ir kunigui pasisakytų Lietuvos daržininkams iškadų pridirbę, nes berindkamas didžiausius miežius ir avižas, išmindžiojo ir išlaužė žmogeliams javus, ir dabar tie žmoneliai jį keikia. O jis čia be mažiausios gėdos didžiuojasi, kad parvežė šiaudų ir dilgėlių. Mislija, kad jų čia niekas nematė. Juk miežių su avižomis yra užtenkamai Čapluko farmoje, o dilgėlių neruksta ir pačiame So. Bostone, apie lietuvišką bažnyčią.

Jau turėjome visokių didvyrių, bet tokių šiaudinių tai Gudas yra pirmutinis. Tai tikras gudas. Kryžius.

SVEIKATOS SKYRIUS

RAŠO DR. F. S. ZURWELL.

CANCER.

Cancerį lietuviai vadina vėžiu. Del lengvesnio supratimo ir aš vadysiu CANCERį vėžiu.

Vėžys atsiranda bent kurioje kuno dalyje. Daugiausia žmonės skundžiasi turį pilve vėžį. Po teisybei, turint pilve vėžį nėra taip jau blogas svečias. Turint kelis vėžius pilve galima pusėtina toli nužingsniuoti iki pasieksi dešrų krautuve. Bet turint vieną cancerį pilve, klausk paprasto gydytojo, kur chirurgas gyvena.

Vėžys nėra naujų mėšų atsiradimas, o tik išsigimimas bent kurios dalies. Vėžys pats s a v y j e yra nuodingas visai kuno sistemai. Vėžys nėra įgimta liga. Taipgi vėžys nėra užsikrečiama liga, t. y., nelimpanti. Vėžį gali gauti kiekvienas, tik iš savo kalties.

Vėžys tankiausiai atsiranda po 40 metų senumo. Tat-gi, sulaukus 40 metų amžiaus, reikia vengti priežasčių, kurios gimdo vėžį. Statistika parodo, kad 95 iš 100 sergančių vėžio liga miršta virš 35 metų senumo ir vienas dešimtdalis miršta virš 40 metų senumo.

Idomu žinoti priežastis vėžio ligos.

Pasak patalogų tvirtinimą, vėžys paeina nuo nuolatinio iritacijos (kvaršijimo). Paveizdoje, rukorius įpranta laikyti pykpe dantys toje pačioje vietoje, kas kvaršija jo lopus, o neretai ir apdegina. Ligonų užrašai parodo, kad lupų ir liežuvių vėžys paeina nuo rukymo. Istrūpėti dantį, susidurdami su veidų raumenimis, nuolat vienoje vietoje, pagimdo vėžį. Arba dirbtiniai dantįs neatsakančiai pritaikyti kvaršina dėsnas, lupas ir liežuvį. Karštas valgis ir gėrimas (kava, arbata, etc.) pagimdo vėžį.

Buvo patirta, kad Vokietijoje didesnis nuosimtis motery, negu vyrų serga vėžiu. Mat, Vokietijoje ne moterįs pataraujama vyrams prie stalo, bet vyrai moterims. Reiškia, Vokietijoje moterįs visuomet gauna karštesnę kavą, arbatą, sriubą, etc., negu vyrai.

Arba nešiojanti karštą ang-

lį atremę į pilvą pagimdo vėžį nuolat paliečiamoje vietoje.

Karštas valgis netik ant lupų ir liežuvių išvysto vėžį, bet ir pilve. Nenorinti turėti vėžio, privalo apsisaugoti su karštu valgiu.

Gydytojų patarimai visuomet pasiliktu tučiais žodžiais, jei ne skausmai. Nieks tiek mus nemokina atsargumo, kaip skausmai. Žmonės pergryvenę 40 metų turi buti atsargūs su karštu valgiu. Palaukti valandėlę, iki valgis bei gėrimas atšąla, daug pigiau, negu operacija.

Beje, moterįs dažnai išvysto vėžį krutyse. Pastarame atsitikime priežastis ir-gi žinoma, butent korsetai ir šiaip šurkštytys kamščiai pastatymui krūčių. Nuolatinis bružojimas, j ką nors kieta, šurkštų, iššaukia karštį, o karštis išvysto vėžį.

Iš kiekvieno šimto žmonių septyniolika turi vėžį. Į laiką, kiekvienas paviršutinis vėžys galima išgydyti. 97 ligoniai iš 100 pasiseka išgydyti su X-ray spinduliais. Gydimui paviršutinio vėžio dažniausia panaudojama Bi-ultra violet spindulius.

MIGRAINE.

Gydytojų sutvertas terminas "migraine", pastarose kalboje reiškia galvos gėlimą arba, anot Amerikos lietuvių žargono, "headache" (angliškai, headache). Kas-gi nėra girdėjęs apie galvos gėlimą? Jei kas neturėjo patyrimo pats ant savęs apie migrainą, tai kitus matė išsišiepūs, praragūsiai vaikščiojant ar gulint pusiau sveikus, pusiau ligotus.

Migraina dažnai gali atsikartoti, jei susidursite su sekanciomis aplinkybėmis:

Užkietėję viduriai, švankus, neišvėdytas migegamas kambarys, neišmiegojimas įvalios per kelias naktis, nepratusiam svaginanti gėrimai pilami į pilvą, o nurituoja į galvą ir nepratusiems sėdėti tarp pypkorių.

Bet yra žmonių, kurie išvengia visą čia paminėtas priežastis, o vistiek laikotarpiu skundžiasi: galvą gelia. Pastarosios rušies ligoniai perka patentuotas pilsas nuo galvos gėlimo, kurios pagelbsti vien tik tu pilsu parduvejams.

Atyds tyrinėjimas čia apkalbamos ligos leidžia suprasti, jog tokių ligonių šeimynoje randasi tokių, kurie kenčia nuo epilepsio, o kiti nuo migraine.

Epilepsy daug praštesnė liga, nes tai nervų liga, kurioji pasiškia su konvulsija ir nustojimu sauzinės. Beje, migraine dažnai atsiranda nuo svargusių akių be tinkančių akių ir nuo netikusijų akių. Gerai pritaikyti akiniai dažnai prašalina migrainę, jei silpnos akys buna jos priežastis.

Gydytojai turi daug teistiškų išaiškinimų savo knygoje apie abi minėtas ligas. Paveizdan, tuli chirurgai aiškina, jog epilepsy paeina nuo bakterijų, butent bacillus, kurios randasi žarnose ir dasigauna kraujo sudineliuona, ir prilimpa prie kraujagislių, kas trukdo cirkuliacijai, o iš to atsiranda stasis (susilaikymas kraujo plaukimo). Padarius operaciją ant žarnų stasis dažnai pasiseka prašalinti epilepsy. Gi mirgaine arba "headache" ir-gi pastačius ligonį prieš X-Ray, kuomet ligonis išgeria stiklā ar du sumaišyto bismuth su maslionomis, parodo daugumas sergančių migrainū turi stasis. Aišku, kad čia jau ne teorija, bet tikras priparodymas, iš ko paeina galvos gėlimas. Todėl, prašalinimas stasis dažnai pasiseka išgydyti ir migrainą.

Visiems sergantiems migrainū yra progā ištirti, jog konstatia (užsikūšimas žarnų) iššaukia skaudėjimā galvos, o paėmus cathartics (gyduolės paliuosavi-

mui vidurių) sumažina bei pralinina galvos gėlimą. Daugiuaugelių tokių ligonių apsisaugodomi nuo mėsos ir prisilaikydami vedžeterijoniško dieto (valgio) daug pasigelbsti. O tu liams ligoniams daug pagelbsti persivertimas per galvą šešis sykius kas rytas ir vakaras. Persivertimas per galvą galima lengvai atlikti miegamam kambaryje ant lovos ar grindų.

Zinant kelias metodus, kaip atsikratyti nuo taip daug nekenčiamo "hediko" galima pabandyti visos, o kuri geriausia, tai tos reikia ir prisilaikyti.

Pamirškite pilnas! Jei nežentlemoniškas, vulgarisko tipo profesijoje šlubas gydytojas jums pakiša bakselį patentuotų pilnų su nuplėstu "labeliu" (užrašu), ant kurio prižada išgydyti esamas ir neesamas ligas: — padėkavokite ir palikite tas "medicinas" jų savininkui.

Tokios "hedekų" pilso daugiau padaro blogo, negu gero, neskaitant nereikalingai pinigų barstymo. Tokios pilso didžiūmoje susideda iš anglinės smalos produkto, kas yra nuodinga kuno sistemai, neatsižvelgiant, kokias dozas neimtumėt.

DELEI ŠAUKIMO NAUJO SEIMO.

(Seka nuo 1 pusl.). sėdžius ir laukimas bendro darbo buvo tik apsigavimas. Koks bus socialistų veikimas ateityje, nesunku įspėti. Tulos "progresyviškos" kuopos ir veikėjai per savo organus jau pareiškė "jog Lietuvai nei centu" ir paskui dar ilgos "rezolucijos" Lietuvos valdžiai už persekiojimą lenkų ir bolševikų agentų, kurie darbinikišką skraistę apsimetę varė lenkų ir bolševikų darbus Lietuvoje, rengė sukilimus su lyg gavimo ginklų nuo lenkų ir bolševikų.

Jei socialistai ištikrųjų nori nuosekliau veikti Lietuvos valstybės reikaluose, tai pirmasis jų žingsnis turi būti kaipo garbės vyru pirkimas Lietuvos Laisvės Bonų bent po vieną ir tik tai tada rengtis prie veikimo Lietuvos valstybės reikaluose, dirbti darbus, kurie galima ir reikalingi valstybei, o ne svajoti ir vien reikalavimus statyti dargi priešų naudai.

Jau metas būtų pabusti iš to socializmo sapno ir nuo debesių nusileisti ant žemės prie tikrojo gyvenimo darbo reikaluose Lietuvos valstybės ir visuomenės, nuo kurių socialistai yra labai toli nukrypę. Sugrįžkite ant vidurinio ir tiesiojo, tautiško kelio, tai tik tai tada pritarime jūsu sumanymui, jeigu toks rodytųsi reikalingu, pravadamu. Antraip kailis nevertas darbo.

Demokratas.

VASHINGTONAS, VIII, 11 d. (Liet. Inf. Biuras). Lietuvos Atstovybė yra gavusi iš Šaulių Sąjungos Centro Valdybos padėkos raštus visoms kolonijoms, aukojusioms Šaulių Sąjungai. Tas padėkos raštas skamba taip:

"LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS PADEKOS ŽODIS.

"Didieji mūsų kaimynai lenkai ir rusai, ilgus šimtmečius Lietuvoje viešpataudami, žiauriausiomis priemonėmis stengėsi galutinai numarinti Lietuvių Tautos galingą dvasią, ir jau buvo išbraukę iš pasaulio valstybių ir tautų žemlapio net patį Lietuvos vardą, o ilgus jų šeiminkavimas stumė mūsų brangią Tėvynę kas kart vis į didesnę skurdą ir verguę.

"Šimtai tukstančių sveikiaušių ir geriausių Lietuvos sūnų ir dukterų, nepakeldami didelio vargo ir baisios priespaudos, priversti buvo apleisti mylimą šalį ir leistis į tolimas keliones, už jurių - marių duonos ir liuosėsio oro jieškoti.

"Bet Jus, broliai lietuviai, ir

už plačių vandenynų gyvendami, nepamiršot savo vargingos Tėvynės: Jus nuolat kreipiat ilgėsi žvilgsnį rytų linkui ir lekiate mintimis į brangią gimtinę šalį, su kuria Jus riša daugelis tampa prių ryšių, su kuria Jus jungia džiaugsmų ir liudėsio atsiminimai.

"Tai mes geriausia jaučiame ir matome šiais sunkiais mūsų Tėvynės prisikėlimo laikais.

"Kaip po ilgų vergučių amžių, po sunkių vokiečių okupacijos metų, lietuvių Tauta, lyg iš grabo prisikėlusi, tarė galingą, pilną pasiryžimo žodį: "Gana svetimųjų vergijos" ir emė organizuoti kario jėgas savo žemei ir Laisvei ginti, — tuomet tai labiau susipratę Lietuvos piliečiai pamatė, kad Lietuva nepajėgs tiek suruošti kariuomenės, kad ji galėtų sekmingai kovoti su šimteriopai skaitlingesniais priešais. Tuomet gyvenimo aplinkybės pagimdė Lietuvos Šaulių Sąjungą.

"Lietuvos artojai, darbininkai ir valdininkai, be duomų ir pasiūry skirtumo, emė spiestis į šaulių būrius, emė ginkluotis, kad stoti į kovą už šviesesnę gimtosios šalies ateitį

"Ivairiais rubais pasirenge, dar įvairesniais ginklais apsiginklavę, stoji šauliai į pagelbą dar kuomet labai neskaitlingai mūsų kariuomenei; didžiausiu pasiryžimu ir troškimu tapti laisvais atsiekta tikrai stebėtinų pergalų.

Tuo kartu, kai buvo grumtasi su daug kartų skaitlingesniais ir stipresniais priešais, kai ilgais šimtmečiais laukta ir jau įkunyta Lietuvos Laisvė ir Nepriklausomybė buvo dideliame pavojuje, — tuo laiku Jus, broliai lietuviai Amerikiečiai, savo duosnia ranka ir pritarimu sustiprinot mūsų ilstanciją dvasių ir sutvirtinot mūsų jėgas ir pasiryžimą; aukuodami šauliams r apskritai Tėvynės gynimo reikalams, Jus, toli nuo kovos laukų budami, pasiekė žiaurų priešą ir uždavėt jam daug skaudžių smugių; Jus savo gausiomis aukomis pagreitint Šaulių Sąjungos išsivystymą į didelę ir galingą organizaciją.

"Šiandie skaitlingi šaulių būriai tvirtai stovi Tėvynės Nepriklausomybės sargyboje ir su jais labai rimtai skaitosi paskutinis ir atkakliausias Lietuvos priešas — Lenkas, kuris jau kartą kreipėsi net į Paryžių ir Londoną, prašydamas iš ten spaudimo, kad šaulius nuginklų; bet tai bergždžias lenkų darbas, kurs mums, šauliams, tik priduođa daugiau drąsos ir pasiryžimo.

"Naudojantis gal but tik laikina atsikvėpimo valanda, Lietuvos šaulių Sąjunga taria Jums, broliai lietuviai amerikiečiai, už gausias aukas ir moralinę pasipirtį nuoširdų ACIU.

"Sakome, kad gyvename gal but laikiną ramesnę atsikvėpimo valandą, nes turėdami tokį neramų ir veidmainingą kaimyną, kaip lenkas, mes negalime būti ramūs už rytojaus dieną, negalime nei vienai valandai paleisti iš rankų ginklo.

"Nutrauktos Briukselio derybos aiškiausia rodo, kad Lenkai dar neužtenkamai, pamokyti, kad jie dar neatsisakė nuo savo grobiamųjų siekinių, kad diena po dienos mes gafime laukti jų naujų pasikesinimų prieš Lietuvios žemę ir laisvę. Todėl reikiame vilties, kad Jus, broliai amerikiečiai, šiuo rimtos padėties ir ypatingo pavojaus laiku, neužgniaušite savo duosnios rankos, bet ir toliau remsite šaulių Sąjungą savo gausiomis aukomis ir širdinga užuojauta.

"Dar kartą tariame Jums gilios PADEKOS ŽODI.

Lietuvos Šaulių Sąjungos Centro Valdybos

Pirm. Vl. Putvinskis,
Vice-pirm. M. Mikelkevičius,

Izd. M. Zvirėnas;
Nariai: M. Salčius, R. Skipitis, J. Papečkys, M. Slezevičius, M. Krupavičius, K. Ralys;
Sekt. B. Kemėsis.

KAUNE,
1921 metų, birželio 15 dieną."

AUKOJO ŠIOS KOLONIJOS:

Miesto vardas	Pinigi	Brooklyn	4,621.57	Liet. bonais	100.00
CALIFORNIA		Amerikos bonais	50.00	E. Hampton, L. I.	5.00
Los Angeles	\$110.00	Great Neck	3.00	Greenpoit	10.00
COLORADO		Herkimer	343.70	Hoosick Falls	23.90
Severance	\$10.00	Jamesport, L. I.	230.00	Little Falls	20.00
CONNECTICUT		Long Island City	5.00	Maspeth	160.00
Ansonia	1,028.00	Maspeth	55.00	New York	100.25
Branford	90.06	Rochester	1,417.65	Schenectady	14.77
Bridgeport	219.00	Staten Island	80.00	Utica	12.81
Bristol	75.00	OHIO			
Meriden	157.28	Cleveland	1,247.65		
New Britain	3,186.72	Lietuvos bonais	50.00		
Liet. Bon.	650.00	Dayton	27.50		
New Haven	1,267.11	Youngstown	628.00		
Liet. Bon.	150.00	OREGON			
Shelton	97.00	Powers	10.00		
Torrington	173.36	PENNSYLVANIA			
Union City	110.00	Braddock	129.45		
Union City ir Naugatuck	677.21	Braddock (North)	208.85		
Lietuvos bonų	50.00	Bridgeville	35.00		
Waterbury	4,948.09	Cansenburg	20.00		
Lietuvos bonų	1,900.00	Castle Shannon	35.00		
Amerikos bonų	100.00	Donora	907.50		
DELEWARE		Dunmore	95.00		
Wilmington	10.00	Edwardville	123.81		
ILLINOIS		Exeter Borough	128.75		
Aurora	41.00	Forest City	345.00		
Batavia	29.58	Girardville	25.80		
Chicago	6,088.71	Homestead	20.00		
Cicero	193.59	Kingston (Edwardsville)	671.60		
Kewanee	310.00	Mahanoy City	102.55		
Levingston	70.00	Nanticoke	100.00		
Marquette Park	94.00	New Philadelphia	61.28		
Melrose Park	121.86	Palmerton	100.00		
Rockdale	30.00	Philadelphia (Richmond)	137.88		
Rockford	10.00	Philadelphia	793.78		
Springfield	66.60	Lietuvos bonų	350.00		
St. Charles	16.00	Pittsburgh	1,115.88		
Waukegan	887.41	Pitston	123.00		
West Pullman	977.00	Plains	330.50		
Westville	43.13	Plainsville	2.50		
INDIANA		Plymouth	25.50		
Clinton	142.50	Seranton	410.22		
Gary	100.00	Sebastapol	25.00		
Indiana Harbor	1,800.50	Shenandoah	11.00		
Michigan City	84.00	Silver Creek	113.38		
IOWA		Simpson	148.00		
Des Moines	137.00	Tamaqua	496.87		
MARYLAND		Vestaburg	100.00		
Baltimore	1,326.00	Wilkes Barre	346.41		
Lietuvos bonais	650.00	Lietuvos bonais	250.00		
Amerikos bonais	150.00	Wilson	10.00		
Curtis Bay	251.46	Warrior Run	10.00		
Hagerstown	10.00	WASHINGTON			
MASSACHUSETTS		Cle Elum	54.50		
Baldwinsville	10.00	Seattle	100.00		
Boston South	410.80	VIRGINIA			
Brockton	117.65	Newport News	10.00		
Chelsea	5.94	WEST VIRGINIA			
Cambridge	293.63	Thomas	245.75		
Easthampton	13.00	Triadelphia	32.00		
Gardner	45.00	WISCONSIN			
Greenfield	10.00	Kenosha	105.00		
Hardwick	21.00	Milwaukee	615.85		
Lawrence	58.50	Racine	109.35		
Montello	20.00	Thorp	7.00		
North Amherst	10.00	Wanwantosa	10.00		
Northampton	379.00	Kartu šaulių Sąjungos Centro Valdyba pastebi, kad "kun. J. Žilias perduotos Amerikos lietuvių aukų kasos knygos išlaidos pilnai atatinka gautoms per Lietuvos Misiją Amerikoje aukoms."			
Norwood	253.10				
Pittsfield	69.50				
Westfield	472.45				
Lietuvos bonų	50.00				
Worcester	1,176.02				
MAINE					
Lewiston	296.36				
Millinocket	103.50				
Portland	51.00				
Redington	10.00				
Rumford	193.42				
MICHIGAN					
Beloit	150.00				
Grand Rapids	518.99				
Hamtrack	5.00				
MINNESOTA					
Hibbing	30.00				
MISSOURI					
St. Louis	74.67				
NEW HAMPSHIRE					
Lincoln	170.50				
Manchester	560.00				
Nashua	83.43				
NEW JERSEY					
Bayonne	5.00				
Bloomfield	67.00				
Harrison (Kearney)	621.16				
Lietuvos bonais	300.00				
Kearney	20.50				
Linden	171.00				
Newark	1,756.86				
Lietuvos bonų	7,250.00				
Amerikos bonų	50.00				
Passaic	211.00				

Patterson	165.00
Trenton	36.00
NEW YORK	
Albany	13.15
Amsterdam	3,715.05
Binghamton	39.00
Brody	175.00
Brody	30.00
Brooklyn	4,621.57
Liet. bonais	100.00
Amerikos bonais	50.00
E. Hampton, L. I.	5.00
Great Neck	3.00
Greenpoit	10.00
Herkimer	343.70
Hoosick Falls	23.90
Jamesport, L. I.	230.00
Little Falls	20.00
Long Island City	5.00
Maspeth	160.00
Maspeth	55.00
New York	100.25
Rochester	1,417.65
Schenectady	14.77
Staten Island	80.00
Utica	12.81

OHIO	
Cleveland	1,247.65
Lietuvos bonais	50.00
Dayton	27.50
Youngstown	628.00
OREGON	
Powers	10.00
PENNSYLVANIA	
Braddock	129.45
Braddock (North)	208.85
Bridgeville	35.00
Cansenburg	20.00
Castle Shannon	35.00
Donora	907.50
Dunmore	95.00
Edwardville	123.81
Exeter Borough	128.75
Forest City	345.00
Girardville	25.80
Homestead	20.00
Kingston (Edwardsville)	671.60
Mahanoy City	102.55
Nanticoke	100.00
New Philadelphia	61.28
Palmerton	100.00
Philadelphia (Richmond)	137.88
Philadelphia	793.78
Lietuvos bonų	350.00
Pittsburgh	1,115.88
Pitston	123.00
Plains	330.50
Plainsville	2.50
Plymouth	25.50
Seranton	410.22
Sebastapol	25.00
Shenandoah	11.00
Silver Creek	113.38
Simpson	148.00
Tamaqua	496.87
Vestaburg	100.00
Wilkes Barre	346.41
Lietuvos bonais	250.00
Wilson	10.00
Warrior Run	10.00
WASHINGTON	
Cle Elum	54.50
Seattle	100.00
VIRGINIA	
Newport News	10.00
WEST VIRGINIA	
Thomas	245.75
Triadelphia	32.00
WISCONSIN	
Kenosha	105.00
Milwaukee	615.85
Racine	109.35
Thorp	7.00
Wanwantosa	10.00

Piknikas!

RENGIA A. L. T. SANDAROS 32 KUOPA

Ivyks Nedėlioje, 11 d. Rugsėjo-Sept., 1921,
QUARTETTE CLUB PARK

NEW BRITAIN, CONN.

Pradžia 1-mą val. po pietų ir trauksis iki vėlybos nakties. Todėl malonūs broliai ir sesutės! Esate kviečiami ant virš minėto pikniko, kaip vietiniai, taip ir iš apilinkių miestelių. nes bus jau paskutinis piknikas šiais metais, kurie nepribusite ant šio pikniko, tai turėsite laukti kitų metų. Muzikantai bus: N. B. L. Benas, grajis kopuikiausius šokius. Priegtam bus visokių gėrymų ir užkandžių iki sočiai. Todėl nepraleiskite nei vienas šio puikaus pasilinksminimo.

Nuoširdžiai kviečia,

VALDYBA.

Telef. Watkins 2142.

Pirmas ir Vienintelis Tikras Lietuvių BANKAS Rytinėse Valstijose

Baltic States Bank

KAS MANO KELIAUTI LIETUVON ir nori turėti gerą kelionę, draugišką ir teisingą patarnavimą Amerikoje, ant laivo ir Lietuvoje, LAI KREIPIASI Į BALTIC STATES BANKĄ.

KAS SIUNČIA PINIGUS LIETUVON, ar pašelpos giminėms ar pats, ketindamas keliauti, ar bizniui — pir kimui ukės ar pasidėjimui Lietuvos Bankuose, ir nori, kad pinigai būtų teisingai, be nuostolių ir greitai pristatyti, — BUTINAI LAI KREIPIASI Į BALTIC STATES BANKĄ, kurs persiunčia Lietuvon pinigus greičiausiai ir teisingiausiai.

KAS NORI PASIDĖTI PINIGUS NUOSIMČIAMS ir gauti 4 dol. nuo šimto, nuo

Lietuviai Amerikoje

PHILADELPHIA, PA.

Is Philadelphijos Draugijų Veikimo.

Lietuvių Laisvės Nepriklausomo Kluubo susirinkime raštininkas perskaitė laišką, kuris apart savo negramatumo, dar gi be jokio parašo buvo, kuriame reikalaujama nubausti K. Miklą, kam ansai pašaukęs policiją, kuomet per Dr. Alseikos prakalbas bolševikai kėlė triukšmą ir išardė prakalbas. (Jau apie tai buvo rašyta laikraščiuose, jog 6 bolševikai buvo suareštuoti ir dabar dar po \$800.00 įkaitos stovi visį, laukia teismo). Kadangi minėtas negramotnasis laiškas buvo be parašo, tad susirinkimas jį atmetė, bet štai iš kampo išlenda J. Bendaravičius, kuris prisipažįsta, kad jis tą laišką rašęs, — tai yra vienas iš tvarkardžių anuo laik suareštuotų.

Tas incidentas sukėlė mitingę gan didelį triukšmą: vieni sako, kad gerai padaryti, kad bolševikai suareštuoti, nes jau jie ne vienas prakalbas išardė, kiti argumentuoja, kad bolševikai nekalti ir K. Miklą reikia už tai nubausti, išmest ir t. t. Stebėtiniausia, tai štai kas, kad Laisvės Kluobas išsamdė svetainę, paėmė už ją samdos pinigų, na ir Laisvės Kluob nariai, Bendaravičius ir kiti, susiorganizuoja ir ateina, griauja ir išardo susirinkimą. Dženitorius, kuris tuom laik buvo Sigelis, eina drauge su Kluobo narių bolševikų gauja ir tvarkos nežiuri, bet, priešingai, dar policijai skundžia prakalbų rengėjus. Šiuose argumentuose emė gana aktyvi dalyvumą A. Abramavičius, kuris visoms keturioms gynė bolševikus, o smerkė K. Miklą. Mat, pagal jo išvadą, tas gera, jei bolševikai - tvarkardis kelia triukšmą, iš ko veik nemušytynės įvykai, nes bolševikai Dr. Alseiką ir K. Miklą tokit nesumušė, ir negalima saukti policiją. Kiti gi aiškino, kad tokiame atsitime kito išėjimo nebuvo, ir užtai reiktų tuos triukšmadarius bolševikus iš kluobo pašalinti, tad esą daugiau tokių nemalonumų nebusių. Ypač K. Griganavičius, aiškiai nupiešė komunistų - bolševikų slapto intrigas, kurias jie visuomet kluobe daro ir netik prakalbų ardytumui, bet ir kitų nešvarių darbų pridirbą. Ant to Griganavičius gavo atsakymą riksmų, kojų trepsėjimu ir švilpimu, kame ir A. Abramavičius emė dalyvumą. Vienok, neesant K. Miklo tame susirinkime, dalykas liko atidėtas iki kitam susirinkimui. Paziūrėsim, kaip iki galui išeis. Bet tai didelė sarmata Laisvės Kluobui: jie paima pinigų už svetainės samdą, o paskui tvarkardoms užleidžia.

Kluobo Narys.

PITTSBURGH, PA.

L. M. Dr-jos svetainėje buvo sušauktas viešas susirinkimas visų lietuvių perrinkimui L. L. Bonų Stoties Komiteto. Kadangi pirmininkas J. Milius neatvyko, tai susirinkimą atidarė J. Virbickas, kaip daugiau pasidarbavęs prie sušaukimo bonų stoties perrinkimo komiteto. Buvo atvažiavęs iš Braddock M. Vitartas, kurs turėjo ir telegramą nuo Dr. Bielskio, kad atstovas Čarneckis atvyks į Pittsburgh'ą rugs. 16-tą arba 17-tą dd. Tuo buvo renkamas komitetas bonų stočiai. Pirmininkas išrinktas Ant. Marčinkonis, 2213 Jane St.; vice-pirm. Jonas Petraitis, 1505 Carson St.; pirmas sekr. Jonas Packevičia, 75 19-th St.; antras sekr. Juozas Virbickas, 149

Moultrie St.; kas. Kast. Stravincas, 1807 Carson St.; kasos globėjai: 1) Pranas Pikšris, 1331 Penn. Ave.; 2) Kast. Vaišnorius. Įgaliotiniai, kurie ir-gi galės paravinėti bonus: Kaz. Brazaitis, 2220 Watson St.; Ed. Paurazas, 2014 Jane St.; Juoz. Navalincas; Jonas Kuzmis; Juozas Paleckis; Jurgis Samulis, 1815 Mariman St.; ir Juozas Aidokaitis. Visi šie gana veiklūs vyrai, tai, be abejo, bus geros ir pasekmės. **Pittsburgietis.**

PHILADELPHIA, PA.

Pritaria Progresyvių Susivažiavimui.

Švento Kazimiero Draugystė prie kun. Kaulakio parapijos, pagal įnešimą Jono Bravinsko, jog reikia šaukti Progresyvių draugijų susivažiavimą apsigynimui nuo juodosios jėgos, kaip Lietuvoje, taip ir čionai, Amerikoje, sukėlė nemažą bruzdėjimą: J. Bravinskas organizuoja lietuvių draugijas ir kluobus Philadelphijoje, idant padaryti bendrą didelę, lį mitingą platesniam apkalbėjimui to reikalo. Kun. Kaulakis ir-gi atvyko susirinkimam, rodos bene jo klapčiuko Grigaičio pašauktas, bandė nurodinėti, kad Lietuvoje pilna "demokratija," tik apie tuzinas kunigų valdžioje, ir viskas gerai einasi. Vienok kun. Kaulakui atšovė J. Bravinskas, kad tas dar nereiskia, jog valdžioje tik apie tuzinas kunigų, bet jų, kunigų, yra kiekvienoje klebonijoje ir jie visą politiką iš sakyklų ir per ausinę varo. Dalykas liko atidėtas kitam susirinkimui. Bet jau aiškus klerikalų smukimas, kad jau net prie parapijų žmonės bruzda ir nepatenkinti kunigų politika. Kun. Kaulakis ranka numojo, nenori kištis, nes, esą, jam jau užteksią, jis jau turįs įvaliai pinigų, bet užtai jaunieji jezuitai, kun. Karalius ir kiti, tai iš kailio neriasi, nežino ką daryti. Eimanuoja, kad jie čion neturi krikščioniškos žvalgybos ir negali nugalabinti juodosios gaujos priešus. **Prietelius.**

RACINE, WIS.

Pranešimas.

Šiuomi pranešame visiems, kurie yra užsirašę L. Paskolos Bonus Racine'o stotyje dar 1920 metais, įmokėdami po 5, 10 ir 25 dol., kad kai kurie užsirašusiųjų ir dalį įmokėjusiųjų už Bonus yra išvažiavę į kitus miestus, taip kad stoties raštininkas visai nebežino jų antrašų. Todėl, kad jusų įmokėta pinigų dalis už Bonus nežūtų, tai likusių sumos dalį prisiųskite stoties išdinininko, Klemenso Urbušo, vardu ir prisiųskite stoties raštininkui: J. Kesminas, 815 Park Ave. Taipgi prisiųskite ir savo antrašus, o mes jums prisiųsim Bonus. Jeigu šių metų bėgyje nesumokėsite savo likusias už Bonus nesumokėtos sumos, tai įmokėtieji pinigai liks priskaityti prie kitų valstybinių jeigu, ir negausite už juos jokių paludėjimų.

Išpildykite savo pažadėjimus, įsigykite kiekvienas Lietuvos Paskolos Boną, nes Bonas yra kiekvieno Lietuvos piliečio liudytojas.

Paskolos stoties rašt.

J. Kesminas.

PHILADELPHIA, PA.

Philadelphijos Klerikalai Priešingi Lietuvos Paskolai.

Švento Jurgio pagalbinės draugystės susirinkime tapo perskaitytas laiškas, kuris buvo prisiųstas bene J. J. Bielskio, Lietuvos Paskolos vedėjo, ir kuo-

met K. Stefanavičius užklause susirinkimo: ką darysim, pirkim daugiau Liet. Bonų? Tad labai karštas klerikalas, P. Jeneliunas, atsistojo ir beveik su ašaromis emė verkšliant, kad nereik bonų, kad nepirkt daugiau, nėsą už mūsų bonus Lietuvoje kartuves stato ir t. t. P. Jeneliuno riksmus pasekė ir kiti klerikalai, kurie ir-gi agitavo, kad daugiau bonų nepirkti. Ačiū pirmininko taktui dalyką šiaip taip nudailino, atidėjo iki kitam susirinkimui. Bet stebėtiniausia, kad dabar Lietuvoje klerų valdžia, Amerikoje klero atstovas Čarneckis, visas misijos štabas klerikalų, na ir klerikalas P. Jeneliunas visomis įiegomis su kitais savo sėbrais agituoja prieš Lietuvos paskolą. Nesu-prantama, ar ištikrųjų taip daroma, ar tyčia provokuojama, kad ir vėl paskolos darba sutrugdyti, kaip kad prie J. Vileišio klerikalai darė.

Lietuvių D. L. K. Gedimino Kluobo susirinkime, sekretoriui perskaitytus laišką iš Lietuvos Misijos raštinės, prašantį daugiau Liet. Bonų pirkti, dar beveik nepabaigus laišką skaityti, klerikalas ir karštas pasekėjas kun. Karalius, didelis žinomas visiems rėksnys, B. Butautas, emė rėkti, kad atmesti tą laišką, kad nepirkti daugiau bonų. Kiti nariai tik žvalgosi į šonus, tik žiuri, kas čia pasidarė. Klerikalas prieš klerikaliską Lietuvos valdžią eina! Ne tik vienas B. Butautas, bet ir kiti klerikalai tą pačią giesmę emė giedoti, kad nepirkti bonų, kad atmesti laišką. Juozas Teleiša, susirinkimo vedėjas, sustabdęs klerikalų riksmą, pareiškė, kad šį klausimą atidėti iki kitam susirinkimui, neklausyti, ką klerikalai rėkia, bet remti tikrąjį reikalą pagal išgalę. Pamatysime, kaip toliau bus, ką klerikalai dasieks tokiems savo riksmams? Bene juodvarniai jaučia savo dienų galą? **J. ....kas.**

PITTSBURGH, PA.

Vasaros karščiams praėjus pradeda Dr-jos stvertis darbo. Birutės choras, vedamas J. L. Senulio, pradės praktikas kas ketvergo vakarą L. M. D. svetainėje, 142 Orr St., Soho, nuo rugs. 1, 1921. Tuo pirma pradžia nutarė surengti balių rugs. 10-tą d. toje pačioje svetainėje ir mokinas veikalą "Laimės Jieskotojai," 4 veiksmų dramą.

Taigi Pittsburgho jaunimas turėtų čia visas susiorganizuot prie šios dailės draugijėlės, kaip vaikinai, taip merginos, mokyti dainavimo ir lošimo. Birutės choras tai tik vienatinė įstaiga, kuri dabar gyvuoja Pittsburgė, ką dirba tautai ir dailei.

L. M. D. svetainėje pėnynčios vakarais mokina angliškai skaityti ir rašyti. Draugija duoda namą, o miestas duoda mokytoją, tai čia yra gana gera progą pasimokinti tiems, kurie nori išmokti angliškai geriau šnekėti, taip-pat skaityti ir rašyti. **Vietinis.**

PHILADELPHIA, PA.

Klerikalų Susirinkimas.

Prie kun. Zimblio klebonijos susirinko keletas klerikalų su kun. Kaarlium priešakyje, neva aptarimui Lietuvos Paskolos. Tuojaus paskirta graborius Užemeckis pirmininku, Olbikis raštininku, (tas pats Olbikis, kuris paglemžė \$143.40 surinktų aukų Lietuvos Šauliams, kuomet kalbėjo Philadelphijoje Leit. Purvis ir iki šiai dienai nežinia, kur tas aukas padėjo). Tuojaus kun. Karalius išsitraukė iš už ančio pluoštą popierių ir pradėjo skaityti protestus prieš paskolos stoties komitetą, prieš J. Grinių, Dr. Klimą ir kitus. Perskaitęs, tuojaus liepia visiems pasirašyti. Tuojaus davatkos eina ir prašo tėvelio, kad už jas rašytųsi, nėsą jos nemokančios.

Vienok geras katalikas J. Bingelis pasistoja ir aiškina, kad tie raštai yra neteisingai pagaminti, kad tie žmonės jam yra labai gerai pažįstami ir labai geri žmonės, labai daug pasidarbavę Lietuvai ir vietiniams švietimo reikalams, ir kad kun. Karalius, gamindamas tokius raštus elgiaisi neteisingai ir bereikalo nekaltus žmones juodina. Kunigas Karalius, visas užraudęs iš piktumo tik dreba, iškart net nei žodžių nesugauoda, bet kiek susitvarkęs, pradeda rusių balsu rėkti ant Bingelio: "Tu! tu, bolševikas, bažnyčios griovėjas, kunigų ir tikėjimo niekintojas!!! Pasirašyk, o jei ne, tai lauk!!!" Bingelis, matydamas, kad su apkvaišusiu kunigėliu nesusikalbės, pasiėmęs kepturę išėjo lauk keiksnodamas.

Po tokiai Bingelio, gero kataliko, demokstracijai, kunigėlis nežinojo už ko griebtis, nes jau ir davatkos pradėjo tarp savęs kuždėti, kad, esą, tie žmonės sun. Karaliaus įtarti (esą tikra, geri žmonės ir dar galima prieš Dievą nusikalsti, jei po tokiomis raštais pasirašyti. Vienok kun. Karalius laikosi: esą, butinai reik išnešti protestus prieš Pakolos Stoties Kom. ir butinai prieš Grinių. Na ir išnešė protestus. Pasirašyti nors davatkos nesirašė, bet lenkų draugas Užumeckis ir bajoras Olbikas su Lietuvos Šaulių pinigais pasirašė. Taigi ir pasiuntė tas rezolucijas Steigiamajam Seimui, atstovui Čarneckui ir J. J. Bielskiui. Dabar davatkėlės vaikštinėja ir aimanuoja, kad, esą, visos tos rezolucijos ant Griniaus niekais nuėjo, esą, Steig. Seimas, atstovas Čarneckis ir Bielskis jau į gurbą tas jų rezolucijas sumetė, niekas kun. Karaliaus raštų su lenkbernių parašais nepriims. Ot, girdi, kad butų susiprasta pasiųsti tas rezolucijas šventam Tėvui į Ryką, tai butų viskas gerai išėjė, nes šventasis Tėvas turįs gerus santikius su Varšava, o Varšava su kunigais ir lenberniais, tai, girdi, tąsų gal butų buvęs išklaustas mūsų tėvelio prašymas, gal butų tuos bedievius ir iškeikęs šventas Tėvas Ryme. Ot, girdi, ką Dievas nori nubausti, tai tam razumėlį atimā — taip ir mūsų tėveliui, kun. Karaliui atėmė razumėlį, kad nepasiųntė tas rezolucijas ten, kur reikia. **Davatka.**

PITTSBURGH, PA.

Protestas.

Lietuvių Mokslo Dr-ja mėnesiniame susirinkime rugp. 14 d., 1921 m., savo svetainėje, 142 Orr St., Pittsburgh, Pa., nutarė protestuoti prieš sauvaliavimą dabartinės Lietuvos valdžios, kur valdininkai pradėjo per daug sauvaliuoti, kaip tai: ..

- 1). Kad panaikintų karo stovį, kadangi karo stovis reikalingas tik klerikalams persekiot kitokių įsitikinimų žmones.
- 2). Kad suvaldyti sauvaliavimą milicijantų ir nubausti už kankinimą nekaltų žmonių;
- 3). Politiški kaliniai neturi būti kankinami po kelis mėnesius be teismo kalėjimuose;
- 4). Laisvė žodžio, spaudos ir susirinkimų turi būti užtikrinta visiems piliečiams;
- 5). Kad Bažnyčia butų atskirta nuo valstybės;
- 6). Kad mokykla nuo tikėjimo pamokų butų atskirta, ir kad mokykloje butų mokinama vien tik reikalingi svietiški mokslai, ir kad kunigai nesikištų prie mokyklų vedimo;
- 7). Kad bežemiams ir mažžemiams dvarininkų žemės butų galinamos uždyką;
- 8). Kad atšaukti iš Lietuvos Atstovybės Mastauską, kuris daro valstybei skriaudą, kadangi jis susikompromitavęs tarpe Amerikos lietuvių, tai niekas ne-

nori remti lenkų klapčiukų.

Taigi mes, L. M. Dr-ja, reikalaujame į visą tai atkreipti aty-ą Lietuvos valdžios, kadangi mes esame gana pirkę bonų ir aukoję Lietuvos neprigulmybės reikalams, taip-pat visada davėme savo svetainę ir duodam vel-tui visokiems Lietuvos reikalams.

Taigi, jei Lietuvos valdžia neatkreips atydos į Amerikos lietuvių reikalavimus, tai lai nesi-skundžia, kad Amerikos lietu-viai nustoja remti Lietuvos nepriklausomybę.

L. M. Dr-jos vardu, komisija:

Juozas Virbickas,
Povilas Kavaliauskas,
Adomas Paulekas.

Kaip tapti S.V. Piliečiais.

(Tąsa).

Angliškas tekstas deklaracijos, kurią raštininkas duos aplikantui del išpildymo seka:

"(Invalid for all purposes seven years after the date hereof.)

....., ss:

I, ..., aged ..... years, occupation ..... to declare on oath (affirm) that my personal description is: Color ....., complexion ....., height, ..., weight ....., color of hair ....., color of eyes ....., other visible distinctive marks ....., I was born in ..... on the ..... day of ..... anno Domini .....; I now reside at ..... I emigrated to the United States of America from ..... on the vessel ..... my last foreign residence was ....., It is my bona fide intention to renounce forever all allegiance and fidelity to any foreign prince, potentate, state, or sovereignty, and particularly to ..... of which I am now a citizen (subject); I arrived at the (port) of ....., in the State (Territory or the District of Columbia) of ..... on or about the ..... day of ..... anno Domini .....; I am not an anarchist; I am not a polygamist nor a believer in the practice of polygamy; and it is my intention in good faith to become a citizen of the United States of America and to permanently reside therein. So help me God.

(Original signature of declarant) ..... (Lietuviškas vertimas deklaracijos).

(Deklaracija neturės vertės po septynių metų nuo čion parašytos dienos).

....., s.s:

Aš, ..., senumo ..... metų, užsiėmimas ....., po prisiega tvirtinu, jog mano ypatingi aprašymas yra: spalva ..... veido spalva ..... augštis ..... plaukai ..... akys ..... kiti, ypatingi pažymėjimai .....; Aš gimiau ..... dienos ..... mėnesį, ... metais; dabar gyvenu ..... atvažiavau į Amerikos Suvieny-tas Valstijas iš ..... ant laivo ..... mano paskutinė gyvenimo vieta užjūryje buvo .....; mano teisingas noras atsižadėti ant visados ištikimybės ir teisingumą bile svetimam kunigaikščiui, valdonui, valstijai arba valdžiai, ir ypatingai ..... kurios dar esu pilietis; atkeliavau į ..... uostą, ... valstijoje ..... ant

arba apie ..... dieną ..... metų, ne esu anarchistas; ne esu poligamistas ir netikiu į poligamijos praktiką; mano pilnas noras tapti Amerikos Suvienyty Valstijų piliečiu ir nuolatai čion apsigyventi. Padėk man Dieve.

(Aplikanto originališkas parašas) .....

Naslė arba nepilnų metų vaik ateičio, kuris padarė "Declaration of Intention," bet mirė pirm, negu tapo pilnu piliečiu, gali tapti piliečiais ir jiems nereikalinga išimti "Declaration of Intention."

Sulig Suvienyty Valstijų įstatymų, pačios ir nepilnų metų vaikų stovis priguli nuo vyro pilietystės stovio.

Galima gauti pilną informaciją apie visus pilietystės klausimus nuo raštininkų, (Clerk of the Court), kuris dirba prie pilietystės skyriaus, arba nuo Commissioner of Naturalization, Department of Labor, Washington, D. C., arba rašant lietuviškai į Foreign Language Information Service, Lithuanian Section, 15 West 37th Street, New York City.

II. NATURALIZACIJOS PETICIJA ARBA "ANTROS POPIEROS."

Reikia nueiti pas raštininką (clerk of the Court) be liudytojų. Raštininkas išpildys del ateičio prašymą del atkeliavimo sertifikato, arba "certificate of arrival". Prašymas turi būti pasiųstas į Labor Department, Washington, D. C. Washington ne peržiūrės rekordus, kuriuose yra aprašymai apie visų ateičių atkeliavimą į Suvienytas Valstijas. Tas ims apie kelis mėnesius, kartais apie penkis arba šešis. Naturalizacijos Biuras Washingtone pasiųs atkeliavimo sertifikata "certificate of arrival", teismui (court), kur ateivis įieško naturalizacijos. Teismo raštininkas ateičiui pasiųs poskarte, prašant jo ateiti su dviem liudininkais paduoti savo peticiją.

Kuomet ateivis paduoda prašymą (peticiją), jam bus paduota kortelė, kuri liudys, jog ateivis jau padavė peticiją del naturalizacijos arba "antrų popierių". Ant kortelės ir-gi bus pastebėta, jog jis bus pašauktas po devynisdešimtis dienų, su dviem liudininkais, del paskutinio išklausymo.

Aplikantas turės parodyti, jog Suvienytyose Valstijose gyvenęs penkeris metus. "Nei vienas ateivis negali tapti piliečiu, kuris per penkeris met. negyvenęs čionai, Suvienytyose Valstijose."

Nemažiaus dviejų metų ir ne daugiau septynių metų po pirmų popierių išėmimo ateivis gali paduoti prašymą del naturalizacijos del paskutinių popierių.

Jeigu aplikantas atkeliavo į Suvienytas Valstijas prieš birželio 29, 1906; jam nereikės turėti atkeliavimo sertifikata, jis turės vartoti nepripildytą blanką 2214 — "Faktai del naturalizacijos prašymo". — Bet jeigu atkeliavo po birželio 29, 1906, jam reikia turėti atkeliavimo sertifikata, ir turės vartoti blanką 2226 "prašymas atkeliavimo sertifikato," kuris butinai reikalingas naturalizacijos išgavimui. Angliškai kopija naturalizacijos peticija seka:

Petition for Naturalization

Court of .....

In the matter of the petition of ..... to be admitted as a citizen of the United of America. To the .....

Court: The petition of ..... respectfully shows: First. My full name is ..... Second. My place of residence is number ..... street, city of ....., State (Territory or the District

of Columbia) of ... Third. My occupation is ... Fourth. I emigrated to the United States from ... on or about the ... day of ... anno Domini, and arrived at the port of ... in the United States, on the vessel, ... Sixth. I declared my intention to become a citizen of the United States on the ... day of ... at ... court of ... Seventh. I am married. My wife's name is ... and now resides at ... I have ... children, and the name, date and place of birth and place of residence of each of said children is as follows: ... Eight. I am not a disbeliever in or opposed to organized government, or a member of or affiliated with any organization or body of persons teaching disbelief in organized government. I am not a polygamist nor a believer in the practice of polygamy. I am attached to the principles of the Constitution of the United States, and it is my intention to become a citizen of the United States and to renounce absolutely and forever all allegiance and fidelity to any foreign prince, potentate, state or sovereignty, and particularly to ... of which I am a citizen (or subject), and it is my intention to reside permanently in the United States. Ninth. I am able to speak the English language. Tenth. I have resided continuously in the United States of America for a term of five years at least immediately preceding the date of this petition, to wit, since ... anno Domini, and in the State (Territory or the District of Columbia) of ... for one year at least next preceding the date of this petition, to wit, since ... day of ... anno Domini. Eleventh. I have not heretofore made petition for citizenship to any court. (I have made petition for citizenship to the ... court of ... at ... and the said petition was denied by the said court for the following reasons and causes, to wit, ... and the cause of such denial has since been cured or removed.) Attached hereto and made a part of this petition are my declaration of intention to become a citizen of the United States and the certificate from the Department of Labor required by law. Wherofe your petitioner prays that he may be admitted a citizen of the United States of America. Date ... (Signature of Petitioner) ... ss: ... being duly sworn, deposes and says that he is the petitioner in the above-entitled proceeding; that he has read the foregoing petition and knows the contents thereof; that the same is true of his own knowledge, except as to matters therein stated to be alleged upon information and belief, and that as to those matters he believes it to be true. Subscribed and sworn to before me this ... day of ... anno Domini ... Clerk of the Court. (Lietuviškas vertimas). Naturazacijos Peticija. Teismas.

Reikale peticijos ... (vardas). buti priimtas, kaip Amerikos Suvienyty Valstiju pilietis. Teismui: Peticija ... parodo: (Vardas) Pirmas. Mano pilnas vardas yra ... Antras. Mano gyvenimo vieta ... numeris ... miestai ... valstija ... Trečias. Mano užsiėmimas ... Ketvirtas. Gimiau ... dieną ... mėnesį ... metais ... (kur) Penktas. Atkeliavau į Suvienyty Valstijas iš ... ant arba apie ... dieną ... mėnesį ... metais, atkeliavau į ... uostą, Suvienytyose Valstijose, ant laivo ... Seštas. Aš pareiškiu norą tapti Suvienyty Valstijų piliečiu ... dieną ... mėnesį ... metais, ... teisme. Septintas. Esu ... vedęs. Moters vardas ... Ji gimė ... (kur) ir dabar gyvena ... Turiu ... vaikus, ir vardas, gimimo diena ir vieta, ir gyvenimo vietą tų vaikų sekančiais: ... Aštuntas. Neėsu netikėtojas, ir arba priešingas organizuotos valdžios, ir neėsu narys, ir neprisidėjęs prie kokios nors organizacijos arba kuopos, arba ypatų, kurie mokina netikėtinę organizuotai valdžiai. Neėsu poligamistas, ir netikiu į poligamijos praktiką. Priėstas prie Suvienyty Valstijų konstitucijos principų, ir mano noras tapti Suvienyty Valstijų piliečiu, ir absoliučiai atsisakyti ištikimybės ir lojališkumą bile svetimui kunigaikščiui, valdonui, valstijai, arba viešpatystei, ypatingai ... kurios dabar esu pilietis, mano noras nuolat atspjyventi Suvienytyose Valstijose. Devintas. Galiu kalbėti angliškai. Dešimtas. Be paliovos gyvenau Suvienytyose Valstijose penkis metus prieš šios peticijos išpildymo, tai yra, nuo ... metų iki ... metų ir valstijoje vieną metų nuo dienos šios peticijos išpildymo, tai yra, nuo ... dienos ... mėnesio ... metų. Vienuoliktas. Iki šiam laikui jokio teismo neprasiau pilietystės. (Arba esu prašęs pilietystės ... teismo ... ir tą prašymą (vietą) teismas atsakė del sekančių priežasčių, tai yra, ... bet priežastis jau pertaisyta arba prašalinta.) Pridėta prie šio, ir kaip dalis mano peticijos tapti Suvienyty Valstijų piliečiu, yra mano "declaration of intention" ir iš Labor Departamento gautas sertifikatas, kurių tiesa reikalauja. Ir Jusų prašytojas maldauja, jog bus priimtas kaipo Amerikos Suvienyty Valstijų pilietis. Data ... Prašytojo parašas ... AUKA AR PELNINGA TRANZAKCIJA? Rengdamiesi prie bonų vėjau, ragindamės vieni kitus prie pasiukojimo, pasišventimo. Bet po teisybei — Lietuvos Laisvės bonų pirkimas nėra nei auka, nei išmetimas pinigų neaiškiam bizniui, bet yra geras, pelningas investinimas, Yra paskolinimas kreditoriumi, kurio kreditas visais atžvilgiais augštai stovi. Tik pagalvokime. Ar-gi gali tie pinigai pražu-

ti? Pinigai nežutų net jei ir kita kokia valstija su pagelba kokių nors didžiųjų galybių mus paimtų laikinai savo globon. Savyvaldą Lietuva vis viena turėtų ir vis savo skolintojams atsisteitų. Bet apie tikrą išeitį šandie negali buti nei kalbos. Lietuva nebeprisims sau jokių globėjų. Mes negreitai ir nelengviai žodį tariame, bet kada ištariame, tai jo ir laikomės. Mes kartais esame nerangūs, sunkiai įsijudiname. Bet kada jau įsijudiname, mes einame ir priename prie savo tikslo. Niekas mūsų sulaukyti pusiaukelyje neįstengtų. Sykį pralošę gėmį (žaislą) su lenkais, jų viliugingai apgauti, mes keliems šimtmečiams tarsi paskendome apatijon. Bet mums vis-tik atsibodo tokia padėtis. Atėjus laikui mes pasipurtėme ir tarėme: šalin, ponuli, iš mano žemės. Čia mano žemė, ir mano yra Vilnius. Jau ketvrti metai, kaip Lietuva tarė žodį: Aš esu laisva šalis, o jus priešai lauk iš mano žemių; priešų nebliko, išskyrus vieną mūsų didįjį ir amžinąjį priešą — lenką, kurį jo paties nelaimės baigia priversti prie susipratimo. At-eis eilė ir tam paskutiniajam. Lietuvsy ištermingas, jeigu užsikerta. Paliokai tur-but nežino dar, kad mes užsikirtinome Vilnių atgauti. Ir atgausime. Niekas mus nuo to nesulaikys. Kas nežino, kad lietuviai geri ukininkai? Gerais ukininkais pasirodė ir Lietuvos valdžia, ir visa šalis. Kada visi kaimynai skęsta skolose ir vis didina savo deficitus, Lietuva puikiai išsiverčia. Kad ne karas su lenkais, Lietuvos jau į keletą metų nebepažintume; taip ji gražiai atsibudavotų ir išgrožėtų. Tad nei iš tolo negalime manyti, jog Lietuva gal neturės iš ko mums skolos atiduoti. Dedame pinigus į bankas ant 3, daugiausiai ant 4 nuosimėjų. O nuo Lietuvos Valstybės gaudame (jau gavome) penktą. Kas Lietuvoje turės boną, tai ir ten jam bus nuosimėiai išmokami — doleriais, ar aukšniais (pagal kurso), kaip norės. Yra tvirto pamato tikėti (laukiama patikrinančios žinios iš valdžios), kad tais bonais bus galima mokėti už žemę, įvairius mokesnius, kad galima bus juos užstatant gauti iš valdžios banko paskolą. Žodžiu sakant aišku, kad pinigai idėtas į bonus, yra saugiai ir pelningai įvestintasi. Be to jųk jįsai stiprina tą pačią valstiją, jos gyvybę ir ateitį užtikrina. Tad visi skolinkime savo valstijai. L. P. Aplinkybės Visko Išmokina. Atvažiavęs iš Lietuvos kunigas F. Kemėšis, pasirodė didis karjieristas. Lyg šventas Jurgis (tik ant kitokio arklio) skraidė nuo Chicago iki Bostono ir nuo Bostono iki Chicago, organizuodamas "katalikiškus laikraščius," vyčių vaiską, davatkų sąjungą, švento Juozapo uniją ir kitokius pulkus, kol pasijuto neturįs po čėverykais padų. Metęs karjieristo darbelį, nuvykęs į Detroit stoji Dievui tarnauti lietuviškoje parapijoje. Silpnai sekėsi, nes, viena, Dievui ir mamoni vienkart tarnaut negalima, o be mamono ir vienam Dievui tarnauti ir-gi negalima, nes mamono laukia ir vyskupas, ir parapijos skolininkai, o čia dar lyg tyčia (atleisk Dieve), išdygo dar dvi parapijos ir tos stoji konkurencijon. Ir pritruko kunigui Kemėšiumi netik mėsos, kurią laisvamaniai su šliupu pėnyčioje valgo (žiurėk 1917 m. "Dar-ka"), kur Uosis rašo, kad laisvamaniai su šliupu valgo mėsa, geria šnapšą ir ru-ruk tabaką, todėl reikia auklėti tik katalikiškas spēkas, kad Lietuvos parlamente nedavus vietos laisvamaniais ir šliupui), bet ir paprastos silkės.

Kišianius tuščias, čėverykai nuplyšo, parapijos skolininkai ramumo neduoda, vyskupas ir-gi laukia, nors gyvas į žemę lisk, o vyčiai su davatkomis, net ir jo suorganizuoti katalikiški laikraščiai, nieko neduoda. Bėda! Bet vieną naktį atsilankė dvasia šventa ir jam įkvėpė gerą mintį: Dabar eina Lietuvos paskola, tai pinigų bus, o paskolos stotyje bosauja "geras katalikas," kurs anais metais ardė Centralinio Komiteto skyrius, tad verta pasinaudoti gera progą. Pas jį butų galima netik kad uždirbti, bet dar ir masažo pasimokinti ir paskui liktis "daktaru." Nejaugi tik toki Bučiai, Maliauskai, Purickiai, Wilimai ir kiti toki, gali liktis daktarais? Ir kunigas Fabijonas Kemėšis taip padarė: Spjovė ant "tarnavimo Dievui," ant "brolystės Kristuje," spjovė ant parapijos, ir nudardėjo į New Yorką, ir likosi Bielskio raštininkėliu. Kaip Lietuvos paskolos darbas pasibaigs, jis pas Bielskį pasimokins masažavimo, ir paskui abudu budami "daktarais," pelnys sau duonutę blaudzų braukymu, parodant, kad ir ne kunigaujant galima gyventi. Mat, aplinkybės visko išmokina. Pax Vobiscum.

TIESI KELIONE LIETUVON
Nekliudant Lenkų Koridoriaus.
Laivakortės į Piliavą pas Kariaučius \$135.00
Į Klaipėdą per Hamburgą \$107.20, o į Liepoją \$145.00
Keturi laivai išplaukia kas savaitė. War tax \$5.00. Bagažai eina sykiu dovanai. Pasai \$10.00. Pinigai siunčiami per bankas ir telegramu žemiausių kursu.
Keleiviai pasitinkami ant dypu, aprūpinami jų bagažai ir apmokėjimas "Income Tax", gera nakvynė ir palydėjimas ant laivų. Rašydami pridėkite 2 centų stampą.
P. MIKOLAINIO AGENTURA,
53 Hudson Avenue, Brooklyn, New York.

VISUOMENEI SVARBU!
Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienijimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.
O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingeidesnių dalykų! —
"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:
"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

ATLAS CLOTHING CORPORATION
Didžiausia ir garsiausia išdirbtė visokios rūšies rūbų Naujojo Anglijoj. Musų išdirbimas yra kuogeriausias ir prekės visiems prieinamos. Norėdami siutų, spring-overkotų, arba reinkotų, kreipkitės pas mus, o busite užganėdinti. Musų ofisas ir dirbtuvė yra ant
343 BROADWAY SOUTH BOSTON, MASS.
(2-ros ir 3-čios lubos).

Lietuviška Aptieka
Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausių patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirsite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausių daktarus per telefoną visai uždyką.
H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

BIZNIERIAMS GERIAUSIOS PASEKMES GARSINANTIES "SANDAROJE".
F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krautuvė
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St. NEW HAVEN, CONN.

Dickinson 3965 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDZUIS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston, Mass

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytis iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakaris 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyres dentistas, priemas kainos. Atdara subatomos po pietų. Nedeliomis pagal sutartį. Telefonas Park 3310.

Tik Iki Spalio 1-mos.
Ilgai lauktos "KANKLES" vėl pradeda kankliuoti. Šį metų komp. MIKAS PETRAUSKAS leidžia netik šiu metų "kanklės", bet ir visų keturių praeitų metų bus naujai peržiūrėtos ir viena knyga-sąsiuviniu išleista. Dabar jų kaina 3 dol., o kaip tik apleis spaudą (iki Spalio 1-mai dieni) bus "Kanklių" kaina 6 dol. "Sandara" priima prenumeratą. Siųsk tuojais TRIS dol. io antrašu:
"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

"LIETUVOS UKININKAS"
Šią savaitę "Sandaros" Administracija gavo pluoštą laikraščių iš Kauno, kaip va:
"LIETUVOS UKININKO" vėliausius numerius.
Šiuose numeriuose randasi labai daug svarbių žinių, kaip apie Steigiamąjį Seimą, taip ir apie visą Lietuvos padėtį. Patartina kiekvienam sandariečiui įsigyti šiuos numerius. Pairsiduoda po 10c. vienas, kas padengia pašto lėšas. Taigi patartina sandariečiams užsirašyti "Lietuvos Ukinką", metams tik \$2.00, pinigus galite siųsti sekančių antrašu:
"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Laiškai Lietuvon
Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškam popierių su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va:
LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; I TE TYNĖ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBĖKI LAIŠKELI; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĖ.
Visi laiškai su naujausiomis eilėmis pairsiduoda po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.
"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akių Specialistas.
399a Broadway, Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Vietos žinios.

GINKLUOTAS SUSIREMIMAS.

Rugsėjo 4 d. tulo Philip Dolan, namuose po num. 109 Silver St., ištiko didelę tragėdija. Dolan, budamas girtas subatas vakare, rugs. 3 iš namų išvyjo savo pačią ir vaiką. Išvyta moteris nuėjus apacion gavo vietą pernaktoti. Nedėlios rytu ji buvo sugrįžus namo, bet pamatė savo vyro stovį, išsiskubino lauk. Nedėlioje rugs. 4, Dr. Brunnick lankė ligonį prie Fourth St. Vietiniai gyventojai Dr-ui pranešė, kad prie Silver St. kvailas žmogus kelia lermą, -D-ras ir atėjo jį atlankyti. Dolan, pamatęs atėjusį daktarą, visus rakandus pristūmė prie durų, ir vienoje rankoje laikydamas peilį, o antroje kirvį užreikė, kad kuris norės prie jo prisitarti, tai gyvas neišeis. Daktaras Brunnick, negalėdamas prie jo prieti pašaukė policiją. Atvykus policija negalėjo prie jo prieti. Prasiđėjo šaudymas iš abiejų pusių ir įvyko tikra karė. Policija, matydama, kad negalės prie jo prieti, pagelbon pasišaukė ugniagesius. Ugniagesiai, negalėdami kitaip prieti išgriežė skylės per sieną ir per lankus pradėjo pilti vandenį. Pagalios policija, įsigavus per skylės durų, rado Dolan'ą pasislėpusį už durų. Policinonas norėjo jam kirsti, bet Dolan šoko ant jo su peiliu. Tuo pačiu laiku atvyko kitas policinonas ir ištraukęs iš jo peilį su buoze drožė jam į galvą. Tada Dolan krito kraujuotas irapslabo. Policistai išnešė laukan jį, trenkė ant gatvės, o jis vis dar šaukė ir draskėsi. Pagaliaus įdėję jį "patrol wagon" nuvežė ligonbutin.

Sioje kovoje liko sužeisti sekanti: Seržentas Daniel Toomey, Thomas J. O'Donnell; patroleimoniai: James J. Ketterly ir ugniagesiai: William O'Connor ir Maurice Swartz.

Reporterė M. V.

PASILINKSMINIMŲ NELAIMĖ.

Nedėlioje rugsėjo 4 d., ant Nantasket Beach nuo 55 pėdų aukštumos nupuolė trys kariukai nuo "Roller Costers", ir 10 ypatų liko sunkiai sužeisti, iš jų tarpo trys mirtinai. Čia yra pavyzdys mūsų lietuvaivėms, kurios myli panašiai važinėti, nes tai yra mirtinas pavojus iš tokių pasilinksminimų. Reporterė V.

IŠ GABIJEČIŲ SUSIRINKIMO.

Rugsėjo 1 d. Muzikos ir Dramos Dr-ja "Gabija" laikė susirinkimą, kad aptarti ir tinkamai prisirėngti prie didelio veikmo žiemos sezono. Šiame susirinkime liko papildytos visos komisijos, kurios tuo pradės veikimą. Taipgi reikia pažymėti, kad šis susirinkimas buvo labai gyvas su nuodugniais svarstymais viso veikimo. Reikia drąsiai pasakyti, kad šį žiemos sezoną bus proga kaip vietiniams, taip ir apilinkų lietuviams išvysti daug puikių sceniškų perstatymų.

DAILĖS DRAUGIJŲ SAJUNGA.

Rugsėjo 4 d. M. ir D. Dr-jos "Gabijos" atstovai lankėsi Worcester, Mass., kur buvo šaukiamas dailės draugijų atstovų susivaižavimas, kad sutverti Amerikos Lietuvių Dailės Draugijų Sąjungą. Atstovai sugrįžę pasakoja, kad susivaižavime dalyvavo atstovai nuo trijų dailės draugijų: L. D. D. "Varpo" iš Waterbury, Conn., M. ir D. Dr-jos "Gabijos" iš So. Boston, Mass. ir D. D. D. "Aušrelės" Worcester, Mass. Šių trijų draugijų atstovai maždaug išdirbo sąjungos projektą, su tam tikromis taisyklėmis, kokių turės prisilaikyti įstojančios draugijos. Platesnių žinių apie tai matysime iš protokolo, kuris greitai laiku tilps spaudoje. Rep.

BALIUS.

Rugsėjo 3 d. S. L. Šv. Kazimiero Dr-ja surengė šokius, kurie iš eilės pripuola 32-ri nuo susitvėrimo minėtos Dr-jos. Kadangi minėta draugija yra skaitlinga nariais, ir jau nuo seno yra pagarsėjus savo prakiniu veikimu, tokiu būdu jos vardas yra pagarsėjęs, ir visuose parengimuose gauna didelę paramą. Balius puikiai nusisekė, nes publikos susirinko labai skaitlingai ir visi linksmai praleido laiką. Taipgi reikia pažymėti, kad daug svečių buvo atsilankiusių iš apilinkų miestelių. Linkėtinai visiems So. Bostono lietuviams dėtis prie šios puikios draugijos. Rep.

SUSIRINKIMAS.

A. L. T. Sandaras 7 kp. susirinkimas bus rugsėjo 14 d., seštos vakare, 7:30 val., savam kambaryje, 327 E St. Malonėkite visi neatbutinai atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų apsvartymui.

Rašt. A. Rasimavičius.

NELAIMĖ.

Rugsėjo 6 d., 12 val. dieną ugnagesių vežimas visu smarkumu lėkdamas Broadway palei D St., sukliuvo su žydėlio (ragsmono) vežimu, žydėlio vežimo užpakalinis ratas liko nusuktas ir pats žydėlis, puldamas nuo vežimo smarkiai susitrenkė ir liko negabentas ligonbutin.

Rep.

Ciepiikas:

ATSIMINIMAI IŠ GYVENIMO RUSIJOJE

(Tąsa).

Kas iš tremtinių nežino Minsko? Juk tai miestas, pro kurį plaukė 1917-18 metais begalė Lietuvos tremtinių. Minskas — mūsų kiemynės Gudijos sostinė — gražus didelis miestas; buvo anksčiau labai gyvas prekybos punktas. Iš laikės vokiečių okupacija, Tarybų valdžia, vėl lenkų okupacija ir vėl turi Tarybų valdžią... Daug kautynių buvo po Minsku, bet jis, palyginai nuo karo maža tenkentėjo, tik paskutiniu kart pasitraukdami lenkai sudegino stočių rumus. Viduryje miestas visiškai nepalietas. Kai mūsų eselonas atvyko į Minską, radome didelį triukšmą. Iš tiesų, Minsko evakuavimas ėjo sparčiai. Jaučiama buvo, kad Minsko nė negins: matyti lenkai uždavė bolševikams didelį smugį. Laikraščiuose skelbė, kad po didelių kruvinų kovų Lydos gatvėse, Lyda bolševikų apleista... Mus privežė prie stoties ir pastatė atsargos kelyje. Pradėjom kurstyti mūsų eselonu komendantą, kad greičiau išgautų dokumentus gabenti mums į kitą, Vilniaus stotį. Bet kur tau... Tuoj atėję kažikiokie raudonarmininkų vadai ir pareikalavo tuč-tuojau atleisti vagonus; vagonai esą reikalingi karo medžiagai gabenti. Išspradži manėm, kad jie juokauja. Tat-gi nelabai skubinomės gabentis iš vagonų. Kai kurie dar nebuvo nustoję vilties praspukti pro Molodečną į Vilnių. Vaikštinėje į stoties viršūninką ir tas prižadėjęs net neužlgo leist mums į Vilniaus stotį... Kiti gi nešiojas su "patepimo" projektu ir net pradėjo rinkliava... Bet pusvalandžio nepraėjo, kaip ir vėl atėję tie pat vadai ir griežtai pareikalavo už pusvalandžio ištuštinti vagonus. Kada kai kurie pradėjo protestuoti, tai vadai gan reikšmingai išpėjo: "jeigu per pusvalandį

neapleisite vagonų, tai kokį dešimtį jusų sušaudysime pavyzdžiui, tada tuojau apleisite. Supratome, kad pasakyta ne juokams, kad nuo jų to galima laukti. Visą ko laukėm, tik ne šito... Ir taip: Minske mūsų kelionės Lietuvos galas.

Pradėjom kraustyti iš vagonų ant plikos žemės tarp bėgių... Atėjo ir vakaras, šaltas rudens vakaras ir dar šaltesnė naktis... (Bus Daugiau).

URBSZO, SEKYS IR KO.

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Agentura laivakorčių, pinigų siuntimo ir t. t. Geriausia ir parankiausia vieta, kur kiekvienas lietuvis randa tinkamą ir atsakantį patarnavimą. Pinigai Lietuvos geriausia ir greičiausia nueina. Išrupiname visiems keliauninkams pasus, padarome visokios rūšies liudymus. Esame registruoti NOTARAI Lietuvos Atstovybėje. Visada, kokį tik reikalą turėsite, kreipkitės pas mus, o tikrai busite užganėdinti.

PARSIDUODA FORNIČIAI.

Ant trijų rūmų ir kičinio. Forničiai yra nauji, tinkami kiekvienam ir pigiai parduoda. Pardavimo priežastis — važiuojame į Lietuvą. (36). W. W., 80 Old Harbor St., So. Boston, Mass. (2-ros lubos).

Svarbus Pranešimas.

So. Bostono ir Apilinkės Lietuviams. Kad lietuvių Mašinistų ir Mechanikų Korp. 687 E. 5th St., So. Boston, Mass. atidarys mašinistų vakarinius kursus, kurie prasidės rugsėjo 6 d., 1921 m. ir tęsis visą žiemą po tris vakarus į savaitę: pamedėliai, utarninkais ir ketvergais. Tad brangūs broliai lietuvi, nors daugelis mūsų yra susipažinę su mašinistų amatų, bet daug yra, kurie dar mažai apsipažinę. Tad dabar yra geriausia proga tą atsiekti ir išmokti. Nenorime daug ką aiškinti, nes visi žinote, kad dabar siaučia bedarbė, bet mes nors mažus užsaky mus gauname, bet tikimės, kad mokinius pilnai užganėdysime prasilavinime šio amato. Tad kviečiame visus atsilankyti į virš paskirtą laiką, nes daug ko atsieksite lietuvių pramonėje. Su pagarba, (37). LIETUVIŲ MAŠINISTŲ IR MECHANIKŲ KORP. DABARTINIS KOMITETAS.

NOTARAS

(Rejentas)

JONAS D. SEKYS,

101 Oak St., Lawrence, Mass.

Koki tik legališki popieriai ar dokumentai reikia padaryti ar užtvirtinti, tai čia tas viskas daroma su geriausiu rupestingu mu ir už priemamą kainą, kaip tai: visoki liudymai, daviernastys, pirkimo bylos, vekseliai, pasai ir t. t.

Gintaras Ir Jo Vertė.

Daugelis lietuvių nėra susipažinę ir nežino, kas tai yra Gintaras. Gintaras yra tam tikra medega, suplauta Baltijos jurių, kuri savo maloniu blizgėjimu ir gražumu daug pralenkia auksą. Gintariniai koroliai ne tai, kad puošia moterų ir merginų veidą, bet sykiu ir apsaugo nuo daugelio ligų, kurios greitai kimba prie viso kūno. Kaip tai: geltligė, šaltis ir kitoki šlakai arba spuogai. Taigi patarčia kiekvienai merginai arba moterei dėvėti gintarinius korolius. Aplaikiau tiesiog iš Lietuvos daugybę Gintarinių Karolių, nemokėdamas jokio maito, galėsiu pardavinėti visai nebrangiai.

P. VALUKONIS, (39)

375 Broadway, S. Boston, Mass.

Išgaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsišėkimai kūno tankiai paeina nuo nuvargusių akių.

Duok savo akis išgaminuoti patyrusiam optometrui. Vienintelis lietuvių optometras (akijų specialistas) Naujoje Anglijoje.

J. L. PAŠAKARNIS O. D.

Ofisas ir Gyvenimas: 377a Broadway, cor. E Street, SO. BOSTON, MASS.

VALIO PRIE DARBO!

Dabar yra laikas Patogus ir sveikas Pentyt jusų namą, Ką butinai reikia, Tad greit šaukit mūsų Pentorius geriausius, Kurie seną namą Padaro naujaisiu.

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., INC.,

(Pentorių Dept.).

66 W. Broadway, Room 1

SO. BOSTON, MASS.

Tel. S. B. 1878-J.

TEISINGIAUSIA REAL ESTATE AGENTURA.

Norinti pirkti arba parduoti namą, visuomet kreipkitės pas mus, o mes suteiksime greitą ir teisingą patarnavimą.

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., INC.,

And Real Estate

366 W. Broadway, Room 1

So. Boston, Mass. Tel. 1878-J.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Zinomas senas biznieriis

ANT. NAUJOKAITIS

208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuve, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apilinkės lietuvius kreipintis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.

304 W. Broadway,

So. Boston, Mass.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čėverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užėiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS,

301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška UŽEIGA

pas

ANTANĄ TAMULEVIČIŲ

300 Broadway, S. Boston Mass.

500 LIETUVIŲ IŠKELIAUJA Į LIETUVĄ

Kaip tik proga turėt pasekminga ir linksma kelionę laivų "KROONLAND" su mūsų surengtų buriu 500 Lietuvių. Jus atjaučiat kiek turi nesmagumų nukęst keliaujant per New York. Jus visi gerai žinot jog mes esame surengę, kad iš kur Jus nebutumėt Jums iš Bostono išplaukimas laivo bus parankiausias ir KELIONE TURESITE PASEKMINGA.

Laivas "Kroonland" išplauks 18 Rugsejo 1921, 5 v. po pietu nuo Commonwealth Pier iš So. Boston, Mass.

ir be persėdimo kelione iki ANTWERPO.

Mūsų Berlino skyriaus atstovas patiks ANTWERPE, padės sužiureti bagažus, parupys reikalingą nakvinę ir vizus iki KAUNO.

Visi kurie norite važiuoti užsiregistruokite rašydami į:

BALTIC STATES FINANCE CORPORATION,
357 BROADWAY, SOUTH BOSTON, MASS.